proceso Nr. 2-39-3-00174-2019-1

Procesinio sprendimo kategorijos: 2.3.2.6.2; 2.3.2.8; 3.2.4.11; 3.1.7.6

(5)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. birželio 14 d. Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko (kolegijos pirmininkas), Agnės Tikniūtės (pranešėja) ir Jūratės Varanauskaitės,

teismo posédyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės I. S. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 18 d. nutarties peržūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės I. S. patikslintą ieškinį atsakovu T. S. (T. S.) dėl santuokos nutraukimo dėl vieno sutuoktinio kaltės, neturtinės žalos atlyginimo, nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, išlaikymo išskolinimo vaikams priteisimo, bendravimo su nepilnamečiais vaikais tvarkos nustatymo, turto pripažinimo bendraja jungtine nuosavybe, turto padalijimo bei kompensacijos priteisimo ir pagal atsakovo priešieškinį ieškovei dėl bendravimo su nepilnamečiais vaikais tvarkos nustatymo, išvadą teikianti institucija Valstybės vaiko teisių apsaugos ir jakinimo tamyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- 1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių asmenine nuosavybe esančio vieno sutuoktinio turto pripažinimą bendrąja jungtine nuosavybe, santuokos metu šį turtą iš esmės pagerinus, taip pat proceso teisės normų, reglamentuojančių irodinėjimą civiliniame procese, bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, aiškinimo ir taikymo.
- 2. Ieškovė kreipėsi į teismą su ieškiniu, kuriuo, jį patikslinusi, prašė:
  - 2.1. nutraukti jos ir atsakovo santuoką, sudarytą 2007 m. (duomenys neskelbtini) Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriuje (santuokos sudarymo įrašas Nr. (duomenys neskelbtini)), dėl atsakovo kaltės;
  - nutraukus santuoką ieškovei palikti santuokinę S. pavardę;
  - 2.3. priteisti iš atsakovo 4000 Eur neturtinės žalos atlyginimą;
  - 2.4. nustatyti šalių nepilnamečių dukterų M. S. ir N. S. (toliau ir nepilnamečiai vaikai, vaikai) gyvenamąją vietą su ieškove;
  - 2.5. priteisti iš atsakovo išlaikymą nepilnametei dukteriai M. S., teikiamą po 350 Eur kas mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis, iki jos pilnametystės, išlaikymą indeksuojant teisės aktų nustatyta tvarka, atsižvelgiant į infliaciją; nustatyti, kad lėšas, skirtas nepilnametei dukteriai išlaikyti, uzufrukto teise valdo ieškovė; šią sprendimo dalį nukreipti vykdyti skubiai;
  - 2.6. priteisti iš atsakovo išlaikymą nepilnametei dukteriai iN. S., teikiamą po 250 Eur kas mėnesį mokamomis periodinėmis išmokomis, iki jos pilnametystės, išlaikymą indeksuojant teisės aktų nustatyta tvarka, atsižvelgiant į infliaciją; nustatyti, kad lėšas, skirtas nepilnametei dukteriai išlaikyti, uzufrukto teise vaklo ieškovė; šią sprendimo dalį nukreipti vykdyti skubiai;
  - 2.7. priteisti ši atsakovo 1050 Eur šlaikymo įsiskolinimą nepilnametei dukteriai M. S. už laikotarpį nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. kovo mėn.; nustatyti, kad lėšas, skirtas nepilnametei dukteriai šlaikyti, uzufrukto teise valdo ieškovė:
  - 2.8. priteisti iš atsakovo 750 Eur išlaikymo įsiskolinimą nepilnametei dukteriai N. S. už laikotarpį nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. kovo mėn.; nustatyti, kad lėšas, skirtas nepilnametei dukteriai išlaikyti, uzufrukto teise valdo ieškovė:
  - 2.9. priteisti iš atsakovo po 200 Eur išlaikymo įsiskolinimą dukteriai M. S. už laikotarpi nuo 2019 m. kovo mėn. iki teismo sprendimo priėmimo (jeigu teismo sprendimo dalis dėl išlaikymo šiai dukteriai priteisimo bus nukreipta vykdyti skubiai) arba iki teismo sprendimo įsiteisėjimo (jeigu ši teismo sprendimo dalis nebus nukreipta vykdyti skubiai); nustatyti, kad lėšas, skirtas nepilnametei dukteriai išlaikyti, uzufrukto teise valdo ieškovė;
  - 2.10. priteisti iš atsakovo po 100 Eur išlaikymo įsiskolinimą dukteriai N. S. už laikotarpį nuo 2019 m. kovo mėn. iki teismo sprendimo priėmimo (jeigu teismo sprendimo dalis dėl išlaikymo šiai dukteriai priteisimo bus nukreipta vykdyti skubiai) arba iki teismo sprendimo įsiteisėjimo (jeigu ši teismo sprendimo dalis nebus nukreipta vykdyti skubiai); nustatyti, kad lėšas, skirtas nepilnametei dukteriai išlaikyti, uzufrukto teise valdo ieškovė;
  - 2.11. mustatyti tokią atsakovo bendravimo su vaikais tvarką: atsakovas gali bendrauti su dukterimis trečią mėnesio šeštadienį nuo 11 val. iki 12 val., atvažiuodamas į vaikų gyvenamąją vietą arba į kitą su ieškove sutartą vietą, dalyvaujant ieškovei ir psichologui arba vaiko teisių apsaugos specialistu; nustatyti, kad atsakovas padengia išlaidas už psichologo ir vaiko teisių apsaugos specialisto paslaugas;
  - 2.12. pripažinti bendraja jungtine sutuoktinių ieškovės ir atsakovo nuosavybe šį nekilnojamąjį turtą:
    - 2.12.1. 0,0600 ha ploto žemės sklypą, esantį (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), kadastro Nr. (duomenys neskelbtini);
    - 2.12.2. 146,83 kv. m bendro ploto gyvenamąjį namą, esantį (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini);
  - 2.13. padalyti šalims šį nekilnojamąjį turtą taip:
    - 2.13.1. priteisti atsakovui asmeninės nuosavybės teise visus tris šios nutarties 2.12.1–2.12.3 punktuose nurodytus nekilnojamojo turto objektus, o ieškovei iš atsakovo 25 700 Eur piniginę kompensaciją už natūra negautą šio nekilnojamojo turto dalį;
    - 2.13.2. netenkinus šios nutarties 2.13.1 punkte nurodyto reikalavimo, priteisti ieškovei iš atsakovo 27 707,29 Eur piniginę kompensaciją už šios nutarties 2.12.1–2.12.3 punktuose išvardyto nekilnojamojo turto pagerinimą;
  - 2.14. priteisti ieškovei automobilį "Opel Vectra", valst. Nr. (duomenys neskelbtini), VIN (duomenys neskelbtini);
  - priteisti atsakovui automobilį "Audi A6", valst. Nr. (duomenys neskelbtini), VIN (duomenys neskelbtini);
  - 2.16. įpareigoti atsakovą perduoti ieškovei šiuos dukterų daiktus: vaikišką dviratį, vaikišką paspirtuką, vaikų avalynę bei drabužius, vaikišką maniežą, vaikišką elektromobilį, vaikiškas knygas ir žumalus, vaikiškas žaidimus bei žaislus, vaikišką gimnastikos lanką;
  - 2.17. įpareigoti atsakovą grąžinti ieškovei jos asmenius drabužius ir avalynę;
  - 2.18. ieškovei palikti jos vestuvinį žiedą;
  - ${\it 2.19.} \qquad {\it ipareigoti atsakova perduoti ieškovei automobilio ,} Opel Vectra``padangas su ratlankiais;$
  - 2.20. priteisti iš atsakovo visų patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
- 3. Ieškovė nurodė, kad santuoka iširo dėl atsakovo kaltės dėl jo besaikio alkoholio vartojimo, be to, atsakovas nuo 2018 m. gruodžio mėnesio iki 2019 m. kovo mėnesio neteikė savo šeimos nariams išlaikymo. 2018 m. atsakovas pradėjo naudoti psichologinį smurtą prieš ieškovę, ją persekioti, siuntinėti grasinančio turinio SMS žinutes Dėl piktnaudžiavimo alkoholiu atsakovas tampa agresyvus, todėl ji kartu su mažamečiais vaikais buvo priversta apsigyventi atskirai nuo atsakovo. Dėl atsakovo kaltės širus santuokai ieškovė patyrė didelius dvasinius išgyvenimus, neigiamų emocijų, todėl jai turi būti priteistas iš atsakovo 4000 Eur neturtinės žalos atlyginimas.
- 4. Ieškovė nurodė, kad atsižvelgiant į tai, jog dukterys nuolat gyvena su ieškove, ji nuo pat gimimo jomis rūpinasi, su atsakovu vaikai nesimatė metus, ieškovė yra labiau pasirengusi užtikrinti vaikams saugią, stabilią, jų poreikius užtikrinančią aplinką, nepihramečių dukterų gyvenamoji vieta turėtų būti mastatyta su ieškove. Ieškovė pateikė į bylą įšlaikymo vaikams apskaičiavimą ir pagrindimą, nurodydama, kad dukteriai M. S. yra reikalingas 650 Eur dydžio, o dukteriai N. S. 447 Eur dydžio išlaikymas per mėnesį. Ieškovė laikė, kad tokio dydžio išlaikymas abiem dukterims, atsižvelgiant į racionalius ir ekonomiškus vaikų poreikius, yra būtinas, protingas ir nekelia jokių abejonių. Kadangi ieškovei tenka kasdienė pareiga rūpintis, auklėti ir prižinėti vaikus, jos piniginis indėlis į vaikų išlaikymą turi būti mažesnis. Atsižvelgdama į tai, ieškovė teigė, kad dukters M. S. išlaikymui priteistinas iš atsakovo 350 Eur, o dukters N. S. išlaikymui 250 Eur dydžio išlaikymas per mėnesį.
- 5. Ieškovė nurodė, kad atsakovas tris mėnesius laikotarpiu nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. kovo mėn. neteikė vaikams išlaikymo, todėl susidarė išlaikymo įsiskolinimas, jo bendra suma 1800 Eur, atsakovas turi pareigą jį padengti, todėl iš jo priteistina 1050 Eur dukteriai M. S. ir 750 Eur dukteriai N. S. iš atsakovo taip pat priteistinas po 200 Eur išlaikymo dukteriai M. S. ir po 100 Eur išlaikymo dukteriai N. S. įsiskolinimas nuo 2019 m. kovo mėnesio iki teismo sprendimo įsiteisėjimo.
- 6. Ieškovė pažymėjo, kad dėl atsakovo netinkamo elgesio turėtų būti nustatyta minimali atsakovo bendravimo su vaikais tvarka
- 7. Ieškovė nurodė, kad nekilnojamasis turtas žemės sklypas, gyvenamasis namas ir ūkio pastatas, esantys (duomenys neskelbtini), priklauso atsakovui asmeninės nuosavybės teise, jos įregistravimo pagrindas 2013 m birželio 3 d. dovanojimo sutartis Nr. 2343. Ieškovė teigė, kad šis turtas turibūti pripažintas bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybė, nes buvo iš esmės pagerintas bendromis ieškovės ir atsakovo lėšomis. Kaip matyti iš Neklinojamojo turto registre iegeistruotas 2009 m lapkričio 19 d. pripažinimo inkamu naudoti akto Nr. (100)-11.77.93 pagrindu. Be to, nuo 2010 m iki 2011 m vyko gyvenamojo namo rekonstrukcija. Šie darbai buvo atliekami po šalių santuokos sudarymo. Tik 2013 m birželio 3 d. dovanojimo sutartimi ankstesnis turto savininkas (atsakovo tėvas F. S. (F. S.)) periedio žemės sklypą, gyvenamąji namą ir ūkio pastatą atsakovui. Taigi gyvenamasis namas kaip atskiras turtinis vienetas atsirado tik 2009 metais, t. y. po ieškovės ir atsakovo santuokos sudarymo (2007 m (duomenys neskelbtinii)), sujungas žemės sklype buvusį sodo namelį (unikalis Nr. (duomenys neskelbtinii)). Namo statybos užbaigimo ir rekonstrukcijos darbai buvo atlikti sutuoktinių (ieškovės ir atsakovo) bendromis lėšomis.
- 8. Ieškovė pažymėjo, kad 2009 m. namo bendras plotas buvo 63,27 kv. m., tūris 247 kub. m., tuo tarpu šiuo metu namo bendras plotas yra 146,83 kv. m., tūris 572 kub. m. Taigi, po 2009 m., kai ieškovė ir atsakovas ėmėsi namo pagerinimo darbų, jo bendras plotas ir tūris padidėjo daugiau nei du kartus.

Tai suponuoja išvadą, kad gyvenamasis namas buvo iš esmės sukurtas ir pagerintas šalių santuokos metu, ieškovės ir atsakovo lėšomis.

- 9. Ieškovė teigė, kad ki 2009 m. šalys gyveno pas atsakovo tėvus, o ginčo gyvenamajame name apsigyveno 2010 m. Iki tol jame buvo galima gyventi tik šiltuoju metų laiku, nes name nebuvo jokių patogumų (vandens, kanalizacijos, šildymo sistemų), namas nebuvo apšilintas ir įrengtas. Šalims 2010 m. boku 16 d. namo rekonstrukcijai iš Šalčininkų rajono savivadybės administracijos buvo gautas statinio projektavimo sąlygų sąvadas Nr. SAV-S(25.5.11)-53, iš jo matyti, kad sąvado objektas yra priestatas prie esamo sodo namelio ir pastato (malkinės) bei esamo sodo namelio ir malkinės patalpų pertvarkymas į gyveramosios paskirties patalpas.
- 10. Ieškovė nurodė, kad per laikotarpi nuo 2010 m pavasario iki rudens buvo pastatytas namo priestatas, jame įvestas vandentiekis, kanalizacija, padidinta elektros galia. Iki 2010 m rudens name buvo įrengta vonia ir tualetas, taip pat iš dalies sutvarkyta virtuvė, įrengtas dviejų aukštų namo priestatas, sudėti plastikiniai langai, apšiltintos lauko sienos, įdėtos lauko durys, išvedžiota šildymo sistema, pastatyti radiatoriai ir katilas. 2011 m. pavasarį buvo pradėta rekonstruoti senoji namo dalis ir visas pirmasis namo aukštas buvo išgriautas nuo lubų iki grindų neliko pečiaus, sienų, iš naujo betonuotos grindys, sudėtas grindų šildymas, laminatas, apšiltintos sienos, padaryta vidaus apdaila, sudėti

plastikiniai langai ir lauko durys. 2015 m. buvo išgriauta mansarda senojoje namo pusėje ir iš naujo pastatytas antrasis namo aukštas (su 2,45 m aukščio lubomis, skardine stogo danga; ši namo dalis buvo apšiltinta, apkalta lentutėmis, sudėti plastikiniai langai, pastatyti laiptai į antrą aukštą, įrengti du kambariai, vienas iš jų – vaikui).

- 11. Ieškovė teigė, kad ji finansiškai prisidėjo prie baklų, virtuvinės įrangos, taip pat buitinės technikos namui pirkimo. Nurodytos aplinkybės, susijusios sunamo statybos darbų užbaigimu, taip pat namo rekonstrukcija, patvirtina, kad namas iš esmės buvo pagerintas būtent šalių santuokos metu, sutuoktinių bendronis (ypač finansinėmis) pastangomis, todėl namas pripažintinas bendraja jungtine šalių nuosavybe. Be to, prie namo statybos ir įrengimo tiek darbais (atliekant elektros išvedžiojimo bei kitus darbus), tiek finansiškai (duodami įvairias pinigų sumas, skirtas namo rekonstrukcijos ir įrengimo darbams apmokėti) didelė dalimi prisidėjo ieškovės tėvai (jie tą patvirtinto duodami parodymus kaip liudytojai).
- 12. Ieškovė teigė, kad net ir po dovanojimo sutarties sudarymo namas dar nebuvo visiškai įrengtas, darbai buvo atliekami iki pat faktinio šalių santuokos nutrūkimo. Tą patvirtina į bylą pateiktas teismo eksperto D. G. parengtas ekspertinis tyrimas Nr. DGET210910 (toliau ekspertinis tyrimas), jame padarytos tokios įšvados: žemės sklypo, gyvenamojo namo ir ūkio pastato rinkos vertė 2021 m. rugsėjo 10 d. yra 78 100 Eur; šių objektų 2009 m. spalio 1 d. buvosios būklės rinkos vertė 2021 m. rugsėjo 10 d. yra 26 700 Eur; šių objektų 2009 m. spalio 1 d. 2013 m. birželio 3 d. laktotarpiu yra 35 414,57 Eur, ži jų pagerinimo darbų vertė 2009 m. spalio 1 d. 2013 m. birželio 3 d. laktotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laktotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laktotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laktotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laktotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laktotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laktotarpiu yra 55 414,57 Eur, ži jų pagerinimo darbų vertę, taip pat daugiau nei dvigubai padidėjusį namo bendrą plotą bei tūrį, nekyla jokių abejonių, kad nekilnojamasis turtas šalių santuokos metu buvo pagerintas iš esmės.
- 13. Ieškovė nurodė, kad byloje esantys dokumentai (2015 m. gegužės 26 d. užsakymas-sąskaita Nr. U00925, 2015 m. gegužės 28 d. krovinio gabenimo važtaraštis Nr. DPL4951, 2015 m. gegužės 28 d. PVMsąskaita faktūra DPL Nr. 4951) patvirtina, kad namu jagerinti ieškovės ir atsakovo bendromis lėšomis buvo įsigytos tam reikalingos medžiagos. Kitų dokumentų, pagrindžiančių, kad namo statybos darbams užbaigti ir rekonstrukcijai atlikti buvo perkamos medžiagos, ieškovė negali pateikti, nes juos turi atsakovas. Ieškovė laikė, kad akivaizdu, jog namas buvo iš esmės pagerintas, be kita ko, ir jos lėšomis, nes jeigu ji nebūtų finansiškai prisidėjusi, apie dvidešimt metų trukusi namo statyba ir rekonstrukcija būtų užrukusi dar ligau.
- 14. Ieškovė pažymėjo, kad tarp šalių nėra ginčo, jog atsakovui 2013 m. padovanotame name šalys su dukterimi M. S. apsigyveno dar 2010 m., todėl neabejotina, kad atsakovo tėvai žinojo, jog dovanoja turtą ne atsakovui asmeniškai, o atsakovo ir ieškovės šeimai. Namas buvo statomas šeimai gyventi, pagerinimatilikti ne atsakovo tėvų naudai ir nesiekiant tikslo, kad atsakovo tėvai įsikeltų į pagerintą namą (priešingu atveju nebūtų buvęs reikalingas toks didelis namas). Namo pagerinimas, vykęs ki dovanojimo sutarites sudarymo, buvo atliekamas ieškovės ir atsakovo bendomis kšomis bei darbu, siekiant urėti šeima naują, didesnį gyvenamąji plotą, o po dovanojimo sutarites sudarymo namo pagerinimo darba buvo tęsiami toliau. Ieškovė dirbo ir gaudavo darbo užmokstą, o šis buvo skiriamas namui pageriniti. Gimus dukteriai M. S., ieškovė buvo vaiko priežiūros atostogose, tad prisidėjo tuo, kad tvarkė namų ūkį, prižiūrėjo ir augino vaiką, be to, gaudavo motinystės išmokas, šios buvo skiriamos namo statybos darbams užbaigti ir rekonstrukcijai, o esant galimybei prisidėjo ir fiziniu darbu.
- 15. Ieškovė teigė, kad, pripažinus nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, būtina isspresti šio turto padalijimo šalims klausimą. Šalių santykiai konfliktiški, atsakovas gyvena ginčo name, anksčiau visas nekilnojamasis turtas priklausė atsakovo tėvams, todėl turtas natūra paliktimas atsakovui, o ieškovė priteistina kompensacija už jai tenkančią bendrosios jungtinės nuosavybės dalį. Iš ekspertinio tyrimo matyti, kad po atlikto pagerinimo bendra nekilnojamojo turto rinkos vertė yra 78 100 Eur; jeiga turtas nebūtų buvęs pagerinitas, jo rinkos vertė būtų 26 700 Eur. Iki pagerinimo darbų atlikimo turtas priklausė atsakovo tėvams, todėl, ieškovės manymu, dabartinė nekilnojamojo turto rinkos vertė (78 100 Eur). Varama 26 700 Eur suma. Attinikamai atsakovas turėtų sumokėti ieškovei 25 700 Eur kompensaciją ((78 100 Eur 26 700 Eur), kuri ieškovei priteistina š atsakovo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau CK) 3.127 straipsnio 3 dalis).
- 16. Ieškovė taip pat nurodė, kad, pagal kasacinio teismo praktiką, tais atvejais, kai vienas sutuoktinis savo asmeninėmis (ar (ir) bendromis santuokinėmis) lėšomis ar darbu prisideda prie daikto pagerinimo, tačiau toks pagerinimas nėra esminis ir nesukuria pagrindo pripažinti teisę į turto bendrają jungtinę nuosavybę, jam gali būti kompersuojama už daikto pagerinims (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-495-916/2015). Atsižvelgiant į tai, jeiga teismas nusprestų, kad santuokos metu nebuvo iš esmės pagerinias, kertinus ekspertiniame tyrime pateiktą išvadą dėli turtiu attiktų pagerinimo darbų vertės, taip pat primiau nurodytas faktines aplinkybes ir jas patvirtinančius įrodymus, ieškovei priteistina iš atsakovo 27 707,29 Eur (55 414,57 Eur / 2) kompensacija už nekilnojamojo turto pagerinimą santuokos metu.
- 17. Ieškovė teigė, kad lengvieji automobiliai, šalių įgyti santuokos metu, padalytini priteisiant kiekvienam iš jų jo naudojamą automobilį.
- 18. Ieškovė taip pat nurodė, kad daiktai, skirti nepilnamečių vaikų poreikiams tenkinti, sutuoktinių drabužiai, asmeninio naudojimo daiktai, asmeninės neturtinės teisės, susijusios tik su to sutuoktinio asmeniu, perduotini nepriteisiant kompensacijos tam sutuoktiniui, su kuriuo lieka gyventi nepilnamečiai vaikai, o kitas asmeninio pobūdžio turtas vienam ir kitam sutuoktiniui.
- 19. Atsakovas pareiškė priešieškinį, kuriuo prašė:
  - 19.1. nustatyti, kad jis su nepilnametėmis dukterimis bendrauja tokia tvarka:
    - 19.1.1. 1. darbo dienomis du kartus per savaitę, t. y. antradieniais ir ketvirtadieniais, paimdamas vaikus iš ieškovės gyvenamosios vietos arba iš ugdymo įstaigos ir parveždamas į ieškovės gyvenamąją vietą ne vėliau kaip iki 20 val.;
    - 19.1.2. poilsio dienomis, t. y. savaitgaliais, kas antrą mėnesio savaitgalį praleidžia su dukterimis nuo penktadienio 17 val. iki sekmadienio 18 val.;
    - 19.1.3. lyginiais metais (2020 m., 2022 m. ir t. t.) šv. Velykų metu (nuo prieš šv. Velykas einančio penktadienio 16.30 val. iki sekmadienio 20 val.), per Kūčias ir pirmąją šv. Kalėdų dieną (nuo gruodžio 24 d. 16 val. iki gruodžio 25 d. 20 val.), per Naujųjų Metų sutikimą (nuo gruodžio 31 d. 16 val. iki sausio 1 d. 12 val.), per dukterų gintadienius (iki po gintadienio einančios dienos 8 val.), paimdamas vaikus iš ugdymo įstaigos ar ieškovės gyvenamosios vietos ir nuveždamas į ugdymo įstaiga ar parveždamas į ieškovės gyvenamąją vietą;
    - 19.1.4. nelyginiais metais (2019 m., 2021 m. ir t. t.) antrąją šv. Velykų dieną (nuo šv. Velykų sekmadienio 20 val. iki antradienio 8 val.) ir antrąją šv. Kalėdų dieną (nuo gruodžio 25 d. 20 val. iki gruodžio 27 d. 8 val.);
  - 19.2. nustatyti, kad dukterų mokyklos atostogų metu jis bendrauja su vaikais pusę jų atostogų laiko;
  - 19.3. nustatyti, kad jo (tėvo) atostogų metu jis bendrauja su dukterimis septynias kalendorines dienas, du kartus per metus;
  - 19.4. nustatyti, kad jis turi teisę atostogauti su dukterimis ne mažiau kaip 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų per metus;
  - 19.5. nustatyti, kad jeigu vienas iš tėvų pageidauja išvykti su dukterimis į užsieni, turi gauti rašytini kito tėvo (motinos) sutikima ne vėliau kaip dvi savaites iki planuojamo išvykimo;
  - 19.6. nustatyti, kad apie planuojamą susitikimą su dukterimi ir jo tikslią trukmę jis praneša ieškovei trumpąja SMS žinute prieš dvi dienas;
  - 19.7. ipareigoti ieškovę:
    - 19.7.1. informuoti atsakovą apie savo atostogų su vaikais užsienyje laiką, pranešant apie tokias atostogas prieš dvi savaites;
    - 19.7.2. nesudaryti kliūčių dukterims bendrauti su artimaisiais giminaičiais tiek iš motinos, tiek iš tėvo pusės;
    - 19.7.3. informuoti atsakovą apie vaikų gyvenamosios ir (ar) mokslo vietos pasikeitimą, pranešti apie visas kitas svarbias su dukterimis susijusias aplinkybes (įskaitant apie vaiko keliones, jeigu jos trunka ilgiau nei dvi dienas Lietuvoje, arba visais atvejais, jeigu vaikas vyksta į užsienį, sveikatos būklės, mokymo įstaigos pasikeitimus, bet tuo neapsiribojant);
  - 19.8. priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- 20. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2022 m. birželio 29 d. sprendimu:
  - 20.1. Tenkino dalį ieškinio:
    - 20.1.1. nutraukė ieškovės ir atsakovo santuoką, sudarytą 2007 m. (duomenys neskelbtini) Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriuje (santuokos sudarymo įrašas Nr. (duomenys neskelbtini)), dėl atsakovo kaltės;
    - $20.1.2. \hspace{1.5cm} po \hspace{0.1cm} santuokos \hspace{0.1cm} nutraukimo \hspace{0.1cm} paliko \hspace{0.1cm} pavardes \hspace{0.1cm} ieškovei \hspace{0.1cm} santuokinę \hspace{0.1cm} S., \hspace{0.1cm} atsakovui \hspace{0.1cm} jo \hspace{0.1cm} turimą \hspace{0.1cm} S.; \hspace{0.1cm} ieskovei \hspace{0.1cm} santuokinę \hspace{0.1cm} S., \hspace{0.1cm} atsakovui \hspace{0.1cm} jo \hspace{0.1cm} turimą \hspace{0.1cm} S.; \hspace{0.1cm} ieskovei \hspace{0.1cm} santuokinę \hspace{0.1cm} santuokinę \hspace{0.1cm} S., \hspace{0.1cm} atsakovui \hspace{0.1cm} jo \hspace{0.1cm} turimą \hspace{0.1cm} S.; \hspace{0.1cm} ieskovei \hspace{0.1cm} santuokinę \hspace{0.1cm} san$
    - 20.1.3. priteisė ieškovei iš atsakovo 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimą;
    - 20.1.4. nustatė šalių nepilnamečių vaikų gyvenamąją vietą su motina;
    - 20.1.5. priteisė iš atsakovo išlaikymą dukteriai M. S. po 318 Eur per mėnesį iki vaiko pilnametystės, priteistą išlaikymą kasmet indeksuojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, atsižvelgiant į infliaciją, ir paskyrė ieškovę dukteriai priteisto išlaikymo tvarkytoja uzufrukto teise;
    - 20.1.6. priteisė 8 atsakovo šlaikymą dukteriai N. S. po 250 Eur per mėnesį iki vaiko pilnametystės, priteistą šlaikymą kasmet indeksuojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, atsižvelgiant į infliaciją, ir paskyrė ieškovę dukteriai priteisto išlaikymo tvarkytoja uzufrukto teise;
    - 20.1.7. nustatė tokią atsakovo bendravimo su dukterimis tvarką atsakovas gali bendrauti su vaikais trečią mėnesio šeštadienį nuo 11 val. iki 12 val., atvažiuodamas į vaikų gyvenamąją vietą arba į kitą su ieškove sutartą vietą, dalyvaujant ieškovei ir psichologui arba vaiko teisių apsaugos specialistu pasaugos specialistu pasaugos;
    - 20.1.8. po santuokos nutraukimo atsakovui paliko asmeninės nuosavybės teise šį turtą: 0,0600 ha ploto žemės sklypą, esantį (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini); automobilį "Audi A6", valst. Nr. (duomenys neskelbtini), VİN (duomenys neskelbtini);
    - 20.1.9. po santuokos nutraukimo ieškovei asmeninės nuosavybės teise priteisė automobilį "Opel Vectra", valst. Nr. (duomenys neskelbtini), VIN (duomenys neskelbtini);
    - 20.1.10. įpareigojo atsakovą perduoti ieškovei šalių nepilnamečių vaikų daiktus: vaikišką dviratį, vaikišką paspirtuką, avalynę ir drabužius, vaikišką maniežą, vaikišką elektromobilį, vaikiškas knygas ir žurnalus, vaikiškus žaidimus bei žaislus, vaikišką gimnastikos lanką;
    - 20.1.11. įpareigojo atsakovą grąžinti ieškovei jos asmeninius drabužius ir avalynę, perduoti automobilio "Opel Vectra" padangas su ratlankiais;
    - paliko ieškovei jos vestuvinį žiedą.
  - 20.2. Atmetė atsakovo priešieškinį.
  - 20.3. Išsprendė bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimą.
  - 20.4. Panaikino Vilniaus regiono apylinkės teismo 2019 m. vasario 22 d. nutartimi taikytas ir 2019 m. balandžio 12 d. bei 2020 m. rugpjūčio 18 d. nutartimis pakeistas laikinąsias apsaugos priemones.
  - 20.5. Nurodė sprendimo dalis dėl išlaikymo priteisimo ir laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo vykdyti skubiai.
  - Skyrė ieškovei 500 Eur baudą.
- 21. Teismas nustatė, kad ieškovės ir atsakovo santuoka įregistruota 2007 m. (duomenys neskelbtini) Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Civilinės metrikacijos skyriuje (santuokos sudarymo įrašo Nr. (duomenys neskelbtini)). Šalys, gyvendamos santuokoje, susilaukė dukterų M. S., gim (duomenys neskelbtini), ir N. S., gim (duomenys neskelbtini).
- 22. Spręsdamas dėl santuokos nutraukimo pagrindo, teismas, įvertinęs ieškovės paaiškinimus, liudytojo (ieškovės tėvo) parodymus ir rašytinius bylos duomenis, nustatė, kad byloje nėra objektyvių įrodymų, pagrindžiančių ieškovės argumentą dėl atsakovo besaičio alkoholio vartojimo, todėl konstatavo, kad šis ieškovės teiginys yra neįrodytas. Nustatęs, kad laikotarpiu nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. kovo mėn. ieškovės žinioje buvo atsakovo banko to reikėnė pagrindo pripažinti, jog nurodytu laikotarpiu nuo 2018 m. gruodžio esančio gydytojos psichiatės A. K. atsakymo į prašymą dėl informacijos pateikimo bei pridėtų medicininių dokumentų teismas nustatė, kad atsakovas turėjo psichikos sveikatos sutrikimų, laikotarpiu nuo 2015 m. gruodžio 23 d. ki 2018 m. gruodžio 4 d. nereguliariai gydėsi dėl afektinės psichozinės simptomatikos, atsakovui reikėjo tęsti gydymą bei vartoti attinkamus medikamentus, tačiau jis to nedarė. Atsižvelgdamas į byloje esančius medicininius dokumentus, ieškovės paaiškinimus, liudytojų parodymus, teismas konstatavo, kad atsakovo bendravimas nėra visiškai adekvatus ir neatitinka įprastų bendravimo normų. Į vertinęs įrodymų visetą, teismas padarė išvadą, kad netinkamamatsakovo elgesiui su šeimos nariais įtakos turėjo jo psichinės sveikatos būklė, nulemta to, kad atsakovas nutraukė gydymų, taigį jis iš esmės pažeidė savo kaip sutuoktinio pareigas ir tai kimė šalių santuokos iširimą (CK 3.27 straipsnio 1 dalis). Įvertinęs šalių paaiškinimus dėl atsakovo neadekvataus, netoleruotino bei nepagarbaus elgesio šeimoje, alkoholio vartojimo, gydymo dėl psichinių sveikatos sutrikimų netęsimo ir tai pagrindžiančius byloje esančius rašytinius įrodymus, teismas nusprendė, kad yra pagrindas konstatuotį, jog šalių santuoka širo dėl atsakovo kaliės (CK 3.60 straipsnio 2 dalis).
- 23. Atsižvelgdamas į byloje nustatytas aplinkybes (nepasitvirtino ieškovės teiginiai dėl atsakovo besaikio alkoholio vartojimo ir dėl laikotarpiu nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. kovo mėn. atsakovo šeimai neteikto išlaikymo), teismas laikė, kad ieškovės prašoma priteisti 4000 Eur suma neturtinei žalai atlyginti yra per didelė ir neproporcinga, todėl, įvertinęs šalių santuokos trukmę, santuokinių pareigų pažeidimo pobūdį, laipsnį, taip pat aplinkybę, jog ieškovė nepateikė įrodymų dėl savo sveikatos sutrikimų, susijusių su ieškinyje išvardytais išgyvenimais, ir atsižvelgdamas į teismų praktiką panašaus pobūdžio bylose, teismas tenkino dalį ieškovės reikalavimo ir priteisė jai iš atsakovo 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimo.

- 24. Pripažinęs, kad ieškovė galės tinkamai pasirūpinti nepilnamečiais vaikais ir suteikti jiems saugias bei tinkamas gyvenimo sąlygas, taip pat atsižvelgdamas į tai, kad atsakovas neprieštaravo vaikų gyvenamosios vietos nustatymui su ieškove, teismas šalių nepilnamečių dukterų gyvenamąją vietą nustatė su ieškove.
- 25. Nustatęs, kad atsakovas jau daugiau kaip pusantrų metų nebendrauja su dukterimis, atsižvelgdamas į specialistų išvadas, teismas konstatavo, jog atsakovo ir vaikų ryšys yra atitolęs. Vyresnioji duktė išreiškė baimę ir nenora susitikinėti su tėvu. Įvertinęs byloje surinktus įrodymus, išklausęs šalių paaiškinimus, atsižvelgdamas į vyresniosios dukters nuomonę, specialistų išvadas bei rekomendacijas, taip pat remdamasis Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarmybos 2022 m. balandžio 7 d. išvada, teismas nusprendė, kad ieškovės pasiūlyta atsakovo bendravimo su nepilnametėmis dukterimis tvarka geriausiai atiriks vaikų interesus, o atsakovo pasiūlytą bendravimo su vaikais tvarka atmetė.
- 26. Spręsdamas dėl nepilnamečiams vaikams teiktino išlaikymo dydžio, teismas vertino šalių turtinę padėtį. Teismas nustatė, kad atsakovui priklauso sodo namas su sklypu, esantys (duomenys neskelbtini), kurie 2013 m. jam buvo padovanoti; atsakovos vardu įregistruotos dvi autotransporto priemoriės automobiliai "Opel Vectra" ir "Audi A6"; atsakovas apie metus buvo bedarbis, 2022 m. balandžio 19 d. sudarė darbo sutartį su UAB "Aktinis"; joje nustatytas 1100 Eur darbo užmokestis. Teismas taip pat nustatė, kad ieškovė per mėnesį uždirba apie 756 Eur, jokio kilnojamojo ar nekilnojamojo turto, registruoto savo vardu, neturi. Atsižvelgdamas į nurodytus duomenis, taip pat į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 834 "Dėl 2022 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio" patvritnių minimalią mėnesirą algą (730 Eur, apie 533,65 Eur atsikačius mokesčius), šalių paaškinimus, švadą teikiančios institucijos požciją, kitus byloje esančius įrodymus, teismas nusprendė, kad šalių dukters M. S. poreikiams užikrinti reikalinga 530 Eur, o dukters N. S. 447 Eur suma per mėnesį. Šias sumas, vertinęs abeitų tievų turtinę padėtį ir tai kad vaikai lieka gyventi su ieškove, teismas paksirabi; teiškovė dukters M. S. poreikiams tenkinti prisideda 40 procentų, o atsakovas 60 procentų, todėl iš atsakovo dukteriai M. S priteisė 318 Eur, o dukteriai N. S. 250 Eur dydžio išlaikymą, mokamą kasmėnesinėmis periodinėmis išmokomis iki vaikų pilnametystės.
- 27. Nustatęs, kad laikotarpiu, kurį nurodo ieškovė (nuo 2018 m. gruodžio mėn. iki 2019 m. kovo mėn.), jos žinioje buvo atsakovo banko kortelė, šia ieškovė naudojosi, teismas nusprendė, kad nėra pagrindo laikyti, jog nurodytu laikotarpiu atsakovas neišlaikė nepilnamečių vaikų, todėl atmetė kaip nepagristą ieškovės reikalavimą dėl išlaikymo įsiskolinimo priteisimo.
- 28. Teismas konstatavo, kad nėra pagrindo terkinti ieškovės reikalavimo dėl išlaikymo įsiskolinimo už laikotarpį nuo 2019 m. kovo mėn. iki teismo sprendimo įsiteisėjimo priteisimo, nes, priteisiant išlaikymo dydį periodinėmis išmokomis, šis išlaikymas priteisiamas nuo ieškinio padavimo dienos (CK 3.200 straipsnis).
- 29. Vertindamas šalių argumentus dėl nekilnojamojo turto (žemės sklypo, namo ir ūkio pastato) pripažinimo bendrąja jungtine ieškovės ir atsakovo nuosavybe, teismas nurodė, kad ieškovė pateikė 2009 m. sausio 1 d. 2014 m. gruodžio 31 d. laikotarpio sąskaitos išrašą. iš jo matyti, kad buvo išgyviniamos sumos, taip pat atsiskaito ma prekybos centruose "Senukai", "Ermitažas", "TOPO centras", "Moki veži". Tačiau teismas pažymėjo, kad byloje nepateikta įrodymų, patvirtinančių, kad šiose parduotuvėse buvo įsigyjamos statybinės medžiagos, baldai ar kiti su turto pagerinimu susiję prikiniai, taip pat nepateikta duomenų, pagrindžiančių, kam buvo skirtos ieškovės išgynintos sumos. Teismas atkreipė dėmesį ir į tai, kad liudytojai teismo posėdžio metu iš esmės taip pat nurodė, jog šalys neturėjo lėšų statyboms (ieškovės tėvai paliudijo, kad šalys neturėjo santaupų, ieškovė nedirbo, vaikas nuolat sirgdavo, todėl jie, kiek galėdavo, duodavo šalims pinigų, šie pinigai galėjo būti skiriami nebūtinai statyboms, galbūt vaikų tam tiknems poreikiams tenkinti ar pan.).
- 30. Iš į bylą pateikto statybos leidimo Nr. LNS-02-100331-00037 teismas nustatė, kad 2010 m kovo 31 d. atsakovo tėvui F. S. buvo išduotas leidimas dėl sodo namelio pertvarkymo į gyvenamąsias patalpas. Į bylą yra pateiktas ir atsakovo tėvo 2010 m sausio 15 d. prašymas projektavimo sąlygų sąvadui gauti, jo sumokėjimą AB "Lesto" uželektros įrenginių prijungimo gyvenamajam namui paslauga patvirtinantys duomenys. Teismas nustatė, kad 2011 m birželio 14 d. atsakovo tėvas sudarė su VĮ Registrų centru nekilnojamojo turto objektų kadastro darbų atlikimo sutarity, taip pat atkreipė dėmesį, kad ieškovės motina pažymėjo, jog prie namo statybos darbų nuolat dirbdava atsakovo tėvas sudarė su VĮ Registrų centru nekilnojamojimo sutartitys etastas nustatė, kad ginčo nekilnojamasis turtas buvo padovanotas atsakovou. Dovanojimo sutartytė nenurodyta, kad turtas perduodamas bendrojon jungtinėn sutuoktinių nuosavybėn (CK 3.89 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Ištyręs ir įvertinęs byloje pateiktus rašytinius įrodymus, šalių paaiškinimus bei liudytojų parodymus, teismas konstatavo, kad nėra teisnio pagrindo pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe.
- 31. Spręsdamas dėl ieškovės reikalavimo, netenkinus prašymo pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtinė jos ir atsakovo nuosavybe, priteisti jai 27 707,29 Eur kompensaciją už(esminiu nepripažintą) nekilnojamojo turto pagerinimą, teismas nurodė, kad nors ieškovė ir teigia, jog savo lėšomis prisidėjo prie turto pagerinimo, tačau byloje nėra tai patvirtinančių duomenų. Liudytojai iš esmės paliudijo, kad šalys neturėjo savo lėšu. Tai, kad iš ieškovės banko sąskaitos išrašų matyti pinigų išgyminimo operacijos ar apsipirkimai prekybos centruose, kuriuose, be kita ko, yra parduodamos ir statybinės medžiagos, nėra irodymas, patvirtinantis, jog šigymintos lėšos buvo skiriamos būtent namui statyti ar turtui pagerinti, o rie kitiems šeimos poreikiams terikinti, taip pat nepagrindžia, kad prektybos centruose pirktos prekės buvo statybinės medžiagos, naudotos namui statyt. Teismas pažymėjo, kad nors ieškovės tėvai ir paaiškino, jog davė ieškovė per visą kaikotarpi nemažų pinigų sumą (apie 25 000 Eur), tačiau, viena vertus, byloje nėra jokių įrodymų (tiskyrus ieškovės ir pačių liudytojų paaiškinimus), patvirtinančiu, kad šis suma iš tiknyjų buvo perduota ieškovei, kita vertus, net jei šie pinigai ir buvo perduoti ieškovei, nėra jokių įrodymų, pagrindžiančių jų paraudojimą būtent ginčo turtui pagerinti, o ne skirti šeimos ar pačios ieškovės asmeniniams poreikiams tenkinti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau ir CPK) 178 strapismis). Bet o, nors ieškovė teigė, kad prisidėjo ir žizniu darbų, tačiau byloje taip pat nėra tai patvirtinančių į irodymų. Net jeigu ieškovė kažkiek ir prisidėjo prie turto pagerinimo, toks nežymus prisidėjimas negali būti vertinamas kaip pagrindas teisei į kompensaciją atsirasti. Ieškovė tam tikrą laiką gyveno ginčo name, naudojosi visu turtu, todėl natūralu, kad galėjo attikti tam tikrus nedidelius, eiranuosiaus turto pagerinimus ar kažkiek prie to prisidėtio ir prisidelio patviti ir paravitinio ir patvietinio ir patvietinio patvitinio pagrindas tais patvirtinanti, turto
- 32. Netenkinęs ieškovės prašymo pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrają jungtine sutuoktinių nuosavybe, taip pat nusprendęs, kad nėra pagrindo tenkinti ieškovės prašymo dėl 27 707,29 Eur kompensacijos priteisimo, teismas atsakovui po santuokos nutraukimo asmeninės nuosavybės teise paliko gyvenamąjį namą, žemės sklypą ir ūkinį pastatą, esančius (duomenys neskelbtini), nepriteisdamas ieškovei kompensacijos už dalį šio turto.
- 33. Nesant dėl to šalių ginčo, teismas ieškovei po santuokos nutraukimo priteisė automobilį "Opel Vectra", valst. Nr. (duomenys neskelbtini), o atsakovui automobilį "Audi A6", valst. Nr. (duomenys neskelbtini), taip pat tenkino ieškovės reikalavimus perduoti jai vaikų daiktus, ieškovės asmeninius drabužius ir avalynę, automobilio "Opel Vectra" padangas su ratlankiais, palikti ieškovei jos vestuvinį žiedą.
- 34. Teismas nurodė, kad šioje byloje kaltu dėl santuokos iširimo (nutraukimo) pripažintas atsakovas, todėl jo patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos. Teismas nustatė, kad ieškovė byloje patyrė 3255,20 Eur bylinėjimosi išlaidų. Ivertinęs šias išlaidas, teismas pagrįstomis laikė ieškovės patirtas 600 Eur išlaidas už reiginti patikslintą ieškinį, 623 Eur dydžio žymnio mokesčio išlaidas už patikslintą ieškinį, 17,20 Eur išlaidas už VI, "Regitra" pažymas bei 15 Eur išlaidas už atsakovo 2021 m birželio 16 d. el. laiško vertino paslaugas ir jas (8 viso 1255,20 Eur) ieškovės naudai priteisė š atsakovo, Įvertinęs kitas ieškovės patirtas išlaidas 500 Eur už atstovavimą tyrime pagal ieškovės 2019 m birželio 26 d. pareiškimą dėl kiteisminio tyrimo paradėjimo bei 1500 Eur už ekspertinio tyrimo parengimą, teismas nusprendė, kad šių išlaidų atlyginimas nepriteistinas. Teismas nurodė, kad atstovavimas kiteisminame tyrime yra nesusijęs su nagrnėjama civiline byla ir ieškinio dalyku, o ieškovės užsakytu ekspertiniu tyrimu teismas, priimdamas sprendimą, nesirėmė, dėl tokio tyrimo atlikimo šalys nebuvo sutarusios, todėl nenustatyta pagrindo šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti iš atsakovo.
- 35. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės ir atsakovo apeliacinius skundus, 2022 m spalio 18 d. nutartimi:
  - 35.1. Atmetė atsakovo apeliacinį skundą.
  - 35.2. Tenkino dalį ieškovės apeliacinio skundo ir panaikino Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. sprendimo dalį, kuria ieškovei buvo paskirta 500 Eur bauda.
  - 35.3. Kitas Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. sprendimo dalis paliko nepakeistas.
- 36. Apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs ieškovės į bylą pateiktus rašytinius įrodymus, kuriais ji grindė tiek patikslintame ieškinję, tiek apeliaciniame skunde, tiek rašytiniuose paaiškinimuose nurodytas aplinkybes, kad ieškovės asmeninės lėšos buvo paraudotos namo statybos darbams užbaigti ir vėliau (jį rekonstruojant) ginčo turtui pagerinti, pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, jog ieškovės pateikti rašytiniai duomenys nepatvirtina jos nurodytų aplinkybių. Iš ieškovės teismui pateikto 2009 m. sausio 1 d. 2014 m. gruodžio 31 d. laikotarpio sąskatios širašo matyti, kad buvo išgryninta apytikslai 9882 Eur (34 120 Lt) suma, tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, jog šią suma ieškovė šigrynino ne per vieną ard ukartus, o per vies apramotyta, laikotarpi, t.y. per 6 metus, arba 72 mėnesius. Iš šio širašo apeliacinės instancijos teismas taip pat nustatė, kad parduotivėse, "Semutadai", "Emitaiskai", "Moki veži" 2009 m. sumokėta už prekes iš viso 59,80 Eur, 2010 m. 152 Eur, 2011 m. 171 Eur, 2013 m. 15,59 Eur. Atsižvelgdamas į nustatytas aplinkybės, apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismos instancijos teismos iškovės pateikti duomenys apie pinigų išgryninimo operacijas ar apsipirkims prekybos centruose, nesant kitų įrodymų, patvirtinančių statybinių medžiagų įsigijimą, atsiskaitymų už atliktus atstytos darbus ir pan., nepatvirtina, jog jos išgrynintos lėšos buvo skiriamos būtent namui statyti ir (ar) šiam turtui pagerinti, o ne ktitems šeimos porekiams (atostogoms, kisvalaikiui, pragyvenimui ir pan.) tenkinti, taip pat nepagrindžia ir ieškovės nurodytų aplinkybių, kad nurodytuose prekybos centruose pirktos prekės buvo statybinės medžiagos, naudotos ginčo namui statyti.
- 37. Apeliacinės instancijos teismas laikė, kad byloje esančių įrodymų visuma nesudaro pagrindo pripažinti labiau tikėtino fakto, jog ieškovės asmeninės lėšos buvo panaudotos namui statyti ar turtui pagerinti, todėl ieškovės apeliacinio skundo argumentus atmetė kaip nepagristus ir attinkamą pirmosios instancijos teismos spendimo dalį paliko nepakeistą. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas, atmesdamas ieškinio dalį dėl žemės sklypo, gyveramojo namo ir tikio pastato pripažinimo bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe bei pinginės kompensacijos už natūra negautą šio nekilnojamojo turto dalį ieškovei priteisimo, taip pat piniginės kompensacijos už sio turto pagerinimą ieškovei priteisimo, tinkamai įvertino byloje nustatytas aplinkybes ir tinkamai motyvavo teismo sprendimą. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad pritaria pirmosios instancijos teismo motyvams ir plačiau dėl šių klausmų nepasisako.
- 38. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo argumentu, kad 500 Eur šlaidos, ieškovės patirtos už atstovavimą tyrime pagal jos 2019 m. birželio 26 d. pareiškimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, nėra susijusios su nagrinėjama civilinie byla ir ieškinio dalyku. Leškovės savo iniciatyva užsakė kespertinį tyrimą ir dėl jo patyrė 1500 Eur šlaidų, leškovės reikalavimų dalis dėl žemės sklypo, gyvenamojo namo ir tikio pastato pripažinimo bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe bei pringinės kompensacijos už šio trato pagerinimą ieškovei priteismo, taip pat pringinėjes kompensacijos už sio turto pagerinimą ieškovei priteismo buvo atmesta. Atsižvelgalamas į tai, apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nepriteisė ieškovei ši atsakovo šių šlaidų atlyginimo (CPK 93 straipsnio 1 dalis).
- 39. Pažymėjęs, kad ieškovės ir atsakovo apeliacinių skundų reikalavimai, susiję su santuokos nutraukimu, yra atmesti, apeliacinės instancijos teismas nurodė, jog tokiu atveju šalims nėra attyginamos jų apeliacinės instancijos teisme patirtos bylinėjimosi išlaidos (CPK 93 straipsnio 1 dalis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai,

40. Kasaciniu skundu ieškovė prašo:

- 40.1. panakinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 18 d. nutarties ir Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. sprendimo dalis, kuriomis atmestas ieškovės reikalavimas dėl nekilnojamojo turto (0,0600 ha ploto žemės sklypo, 146,83 kv. m bendro ploto gyvenamojo namo ir ūkio pastato, esančių (duomenys neskelbtinii) pripažinimo bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe, ir dėl šio reikalavimo priimti naują sprendimą pripažinti bendraja jungtine šalių nuosavybe nurodytą nekilnojamajį turtą ir padalyti jį taip priteisti atsakovui asmeninės nuosavybės teises visus tris nurodyto nekilnojamojo turto objektus, o ieškovei priteisti iš atsakovo 25 700 Eur piniginę kompensaciją už natūra negautą šio nekilnojamojo turto dalį;
- 40.2. netenkinus pirmiau nurodyto prašymo, panakinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 18 d. nutarties ir Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. sprendimo dalis, kuriomis atmestas ieškovės reikalavimas dėl piniginės kompensacijos už nurodyto nekilnojamojo turto pagerinimą priteisimo, ir dėl šio reikalavimo priimti naują sprendimą priteisti ieškovei iš atsakovo 27 707,29 Eur piniginę kompensaciją už turto (0,0600 ha ploto žemės sklypo, 146,83 kv. m bendro ploto gyvenamojo namo ir ūkio pastato, esančių (duomenys neskelbtini)) pagerinimą;
- 40.3. netenkinus nė vieno iš pirmiau nurodytų prašymų, panaikinti Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 18 d. nutarties ir Vilniaus regiono apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. sprendimo dalis, kuriomis atmesti ieškovės reikalavimai dėl nekilnojamojo turto pripažinimo bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe bei kompensacijos ieškovei priteisimo, ir grąžinti šią bylos dalį iš naujo nagrinėti apeliacinės arba pirmosios instancijos teismui;
- 40.4. priteisti iš atsakovo visų instancijų teismuose patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
- 41. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
  - 41.1. Bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškinio ir taikė CK 3.90 straipsnio 1 dalies nuostatas dėl vieno iš sutuoktinių asmeninio turto pripažinimo bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe ir nukrypo nuo kasacinio teismo suformuotų šių nuostatų taikymo išaiškinimų. Ieškovės vertinimu, nagrinėjamoje byloje buvo nustatytos visos šioje teisės normoje ir kasacinio teismo praktikoje nurodytos reikšmingos faktinės aplinkybės bei sąlygos, sudarančios pagrindą pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine ieškovės ir atsakovo nuosavybe:
    - 1.1.1. Byloje esantys duomenys (Nekihojamojo turto registro šrašas, 2010 m. kovo 16 d. statinio projektavimo sąlygų sąvado Nr. SAV-S(25.5.11)-53 morašas) patvirtina, kad ginčo gyvenamojo namo statyba buvo pradėta 1988 m. ir baigta 2009 m., o 2010–2011 metais vyko namo rekonstrukcija; šis gyvenamasis namas kaip atskiras turtinis vienetas atsirado tik 2009 m. sujungus ginčo žemės sklype buvusį sodo namelį ir malkinę; 2009 m. namo bendras plotas buvo 63,27 kv. m. tūris 247 kub. m. tuo tarpu šiuo metu namo bendras plotas yra 146,83 kv. m., tūris 572 kub. m. Į bylą pateikto ekspertinio tyrimo duomenimis, ginčo nekilnojamojo turto objektų riinkos vertė 2021 m. rugsėjo 10 d. yra 26 700 Eur; laikotarpiu nuo 2009 m. spalio 1 d. iki 2019 m. sausio 7 d. atliktų turto pagerinimo darbų vertė yra 55 414,57 Eur.
    - 41.1.2. Byloje nustatyta (ir dėl to nėra šalių ginčo), kad ginčo gyvenamasis namas šalių santuokos metu, be kita ko, buvo iš esmės pagerintas atsakovo fiziniu darbu (atsakovas fiziniu darbu prisidėjo prie namo statybos ir rekonstravimo). Dovanojimo sutartimi perleidus ginčo nekilnojamąjį turtą atsakovui, šalims toliau gyvenant santuokoje, gyvenamasis namas ir toliau buvo gerinamas. Tą patvirtina nurodytame ekspertiniame tyrime pateiktos išvados dėl ginčui aktualiu laikotarpiu nekilnojamąjam turtui atliktų pagerinimo darbų verčių, taip pat šio turto verčių pokyčių.
    - 41.1.3. Nustačius, kad atsakovas fiziniu darbu prisidėjo prie namo statybos ir rekonstravimo, darytina išvada, kad yra nustatyta visuma sąlygų ir aplinkybių, kurioms esant ginčo nekilnojamasis turtas pripažintinas bendraja jungtine šalių nuosavybe: 1) turtas buvo pagerintas iš esmės; 2) turtas buvo pagerintas iš esmės; 2) turtas buvo pagerintas iš esmės salių santuokos metu atsakovui fiziniu darbu prisidėjos prie ginčo gyvenamojo namo statybos ir rekonstravimo. Ieškovė laiko, kad esant byloje nustatytai faktinei aplinkybei, jog atsakovas fiziniu darbu prisidėjo prie namo statybos ir rekonstravimo, teismai nepagrįstai nepaisė CK 3.90 straipsnio I dalyje nustatyto reglamentavimo, kad jeigu turtas santuokos metu buvo iš esmės pagerintas kito sutuoktinio darbu, tokiu atveju tas turtas pripažįstamas bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe.
  - CK 3.90 strapsno 1 dalyg- nastatyto reglamentavmo, kad jegu turtas santuokos metu buvo š esmės pagernitas kito sutuoktmo darbu, tokiu atveju tas turtas pripažįstamas bendraja jungtine sutuoktmių nuosavybė.

    41.1.4. leškovė teigia, kad ji taip pat prisidėjo prie ginčo nekilnojamojo turto pagerinimo tiek fiziniu darbu, tiek fiziniu darbu, tiek fiziniu darbu, tokiu atveju tas turteju tas sanko sąskaitos išrašo duomenimis, laikotarpiu nuo 2009 m. sausio 1 d. iki 2014 m. gruodžio 31 d. (kai vyko intensyviausi gyvenamojo namo statybos, rekonstrukcijos ir kitokie pagerinimo darba) ieškovė reguliariai išgynindavo dideles pinigų sumas (pvz., 600 Lt., 1000 Lt., 1500 L

darbai, vėliau – namo rekonstrukcijos darbai, ieškovė laukėsi jaunesniosios dukters, jai gimus, buvo motinystės atostogose, augino dukterį, prižūrėjo ir ja rūpinosi, t. y. vykdė šeimos pareigas, taip pat gavo motinystės išmokas, šios buvo skiriamps namo statybos darbams tzibaigit, vėliau – namo rekonstrukcijai. Iki dukters gimino ieškovė dirbo ir gaudavo tuo metu solidų darbo užmokestį, t. y. daugiau nei 2000 Lt per mėnesį, šis buvo skiriamas namui pagerinti. Šią aplinkybę patvirtima byloje esantys AB SEB banko irbanko AB "Swedbank", sąskaitų šrašai. Kaip liudytojai apklausti ieškovės tėvai taip pat patvirtimo, kad jie tiek fiziškai, tiek finansiškai prisidėjo prie ginčo nekilnojamojo turto pagerinimo darbų, kiekvieną mėnesį duodavo įvairias pringų sumas. Taigi, yykdydama šeimos pareigas, prižūrėdama vaikus, savo uždarbių prisidėdama prie šeimos pragyvenimo, ieškovė kartu prisidėjo prie bendrosios jungtinės nuosavybės sukūrimo savo darbu, tai sudaro pagrindą pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe.

- Bylą nagrinėję teismai, spręsdami dėl ieškovės reikalavimo pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, pažeidė įrodymų vertinimo taisykles. Teismai selektyviai vertino į bylą pateiktus jrodymus, aplinkybės, kurios buvo nagrinėjamos proceso metu, vertino neobjektyviai, nevisapusiškai ir neišsamiai, dėl dalies bylai reikšmingų irodymų apskritai nepasisakė ir tokiu būdu pažeidė CPK 185 straipsnio nuostatas:
  - 1. Vienas pagrindinių įrodynų, kurį ieškovė pateikė į bylą ir kuriuo įrodinėjo reikalavimą dėl ginčo nekilnojamojo turto pripažinimo bendraja jungtine sutuoktinių muosavybe, yra ekspertinis tyrimas, jame pateiktos išvados, kad. žemės skhpo, gyvenamojo namo ir ūkio pastato rinkos vertė 2021 m. rugsėjo 10 d. yra 78 100 Eur; šių objektų 2009 m. spalio 1 d. buvusios būklės rinkos vertė 2021 m. rugsėjo 10 d. yra 26 700 Eur; atliktu pagernimo darbų vertė 2009 m. spalio 1 d. 2013 m. birželio 3 d. laikotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laikotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laikotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laikotarpiu yra 31 486,56 Eur, o 2013 m. birželio 4 d. 2019 m. sausio 7 d. laikotarpiu 23 928,01 Eur. Bylos nagrinėjimo metu nekloj jokių abėjonių dėl ekspertiniame tyrime pateiktų skačiavimų. Tačiau bylą nagrinėje teisrimi, vertindami byloje esančius įrodynus, ne tik nenurodė, kokią įrodomiją vertę turi ekspertinis tyrimas, netyrė ir nevertino šio įrodynus kitų įrodynu įkontekste, bet apskritai nutylėjo, kad toks įrodymas byloje yra. Tokiu būdu teismai pažeidė CPK 185 straipsnio je tyriurta pareiga įvertinti jrodymus visapusškai ir objektyviai. Be to, įš sprendimo ir nutarties turinio visiškai neaišku, kas lėmė teismų įsitikinimą, kad ekspertiniame tyrime pateiktos išvados, susijusios su ginčo dalykų, yra nepatikimos (CPK 176 straipsnio 1 dalis).
  - Atsakovas procesiniuose dokumentuose pateikė versiją, kad ginčo gyvenamojo namo statyba ir rekonstrukcija buvo finansuojama išimtinai jo tėvų lėšomis, tačiau nepateikė jokių įrodymų, pagrindžiančių tėvų finansinę padėtį, kad teismas galėtų įvertinti, ar atsakovo tėvai buvo finansiškai pajėgūs finansuoti namo statybą ir rekonstrukciją bei kitokį pagerinimą. Ieškovė prašė pirmosios instancijos teismo šreikalauti duomenis apie atsakovo ir jo tėvų atitinkamais laikotarpiais gautą darbo užinokestį, taip pat atsakovo tivų parako sąskaitos išrašus, tačiau teismas atmetė šiuos prašymus, taigi neturėjo objektyvios galimybės įvertinti atsakovo tivų ir atsakovo tivų ir atsakovo tivų neikinojamojo turto pripažinimu bendraja jungtine sutuoktinių nuosaybė ir komprensacijos priteisimu. Tokiu būdu buvo pažeistas rungimosi principas (CPK 12 straipsnis), nevisapusiškai štirtos esminės bylos aplinkybės (CPK 185 straipsnis) ir netinkamai taikytos materialiosios teisės normos (CK 3.90 straipsnio 1 dalis).
- Bylą nagrinėję teismai, pažeisdami įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles (CPK 176, 185 straipsniai) neanalizavo ir nevertino kiekvienos iš ginčo šalių individualaus indėlio kuriant (gerinant) ginčo nekilnojamąjį Bylą nagrinėję teismai, pažeisdami įrodinėjimo ir įrodyntų vertinimo taisykles (CPK 176, 185 straipsniai) neanalizavo ir nevertino kiekvienos iš ginčo šalių individualius indėlio kuriant (gerinant) ginčo nekilnojamaji turtą, todėl padarė nepagistas išvadas, kad ieškovė nepriskidėjo prie gyveramojo namo statybos, rekonstravimo ir pagerinimo darbų atlikimo (išgrynindavo dideles pinigų sumas, be to, atsiskaitė už įsigytas prekes prekybos centruose, "Senukai", "Ermitažas", "Moki veži", o išgryninti pinigai ir šiuose centruose įsigytos prekės buvo skiriami šimtinai namo statybos, rekonstrukcijai ir pagerinimin), patvirtina byloje esantys irodyma. Kaip minėta, nurodyti prekybos centruose įsigytos prekės buvo skiriami simtinai namo statybos, rekonstrukcijai ir pageriniminė, patvirtina kiti byloje esantys įrodyma. Kaip minėta, nurodyti prekybos centruose "Senukai", "Ermitažas", "Moki veži" dažnai, po kelis kartus per mėnesį, todėl nekyla jokaj būtenti tokios prekės juose ir perkamos. Iš ieškovės banko sąskaitos šrašo matyti, kad ieškovė apsipirkdavo prekybos centruose, "Senukai", "Ermitažas", "Moki veži" dažnai, po kelis kartus per mėnesį, todėl nekyla jokaj abejonių, kad toks apsipirkinams yra teisogiai usigies su poreiku isigin namo statybai ir rekloratinai bei pagerinimini reklalingos medžiagos, buvo perkama nurodytuose prekybos centruose. Jaigi teismai, laikydami, kad byloje nėra irodymų, jog už ieškovės bianko sąskaitos šrašas, jos paaškinimai ir teikalingos medžiagos, buvo perkama nurodytuose prekybos centruose. Jaigi teismai laikydami, kad byloje nėra irodymų, jog už ieškovės banko sąskaitos šrašas, jos paaškinimai ir kl.) patvirtinančių, jog ieškovė didele savo lėšų dalinii prisidėjo prie gyveramojo namo (o kartu ir žemės sklypo bei ilkio pastato) pagerinimo darbų finansavimo. Teismai, darydami išvadas, pažeidė proceso teises normas, reglamentuojančias įrodymų vertinimo taisykles, tai ilmė netinkamą CK 3.90 straipsnio 1 dalies, 3.127 straipsnio 3 dalies nuostatų takymį.
- polytny terinim dasykas, at elicit Reimanian (R. 8.7) setapsino 3 datas, including the pagerinima properties in the pagerinima is presti klausima del kompensacijos už pagerintą turtą ieškovei priteisimo, tačiau to nepadarė ir taip netinkamai taikė C.K. 3.127 straipsnio 3 dalį, makrypo nuo kasacinio teismo suformuotos praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-202011; 2015 m. spalio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-495-916/2015). Pagal šią praktiką, net ir teismu neprpažinus turto bendrają jungtine sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėlto privalų priteisti sutuoktinių nuosavybe ir nenustačias, kad turto pagerinimia, vis dėli pagerinimia, vis dėli pagerinimia, vis dėli pagerinimia, vis dėli pagerinimia, vis deli pagerinimia, vis dėli pagerinimia, vis deli pagerinimia, vis dėli pagerinimia, vista p
- kompetencijos. Taigi, ekspertinis tyrimas laikytinas visiškai patikimu įrodymu ir juo turėtų būti vadovaujamasi tenkinani ieškovės reikalavimą dėl kompensacijos už natūra negautą 1/2 dalį ginčo nekilinojamojo turto priteisimo.

  4. Apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas CPK 331 straipsnio4 dalyje įtvirintą pareigą motyvuoti sprendimą (nutarti), skundžiamoje nutartyje nepasisakė dėl esninių ieškovės apeliacinio skundo argumentų, todėl yra pagrindas konstatuoti, kad nutartis turi būti panaikinta CPK 329 straipsnio 2 dalies 4 punkto pagrintau 1eškovė nurodo, kad apeliaciniame skunde ji, be kita ko, šidėstė šiuos esminius argumentus, kuriuos itin akcentavo ir placiai aptarė: 1) atsakovo prisklėjimas fiziniu darbu santuokos metu iš esmės pagerintant ginčo nekilinojamaji turtą suponuoja, jog turtas pripažintinas bendrają jungtine sutuoktinių nuosavybe, 2) ekspertinis tyrimat turtą, vertės, kurios yra svarbios sprendžiant e tik dėl turto pripažimimo bendrają jungtine sutuoktinių nuosavybe, bet ir dėl konseacijos už turto pagerinimą priteisimo. Ekskovė teigia, kad jos apeliacinio skundo motyvai, susigė su atsakov priskejėjimu fiziniu darbu prie turto pagerinimo, patenka į bylos nagrinėjimo dalyką, atskleidžia ginžo esmę ir yra reikšningi bylos teisinam rezultatui, nes CK 3.90 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog surtas bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe, pripažstamas tas atvejas, kai prie jo pagerinimo darbu prisideda kitas sutuoktinis. Tuo tarpu apeliacinės instancijos teismas neragrinėjo ir skundžiamos nutarties motyvuojamojoje dalyje (jos 85–87 punktai) neatsakė į ieškovės apeliacinio skundo argumenta, jog santuokos metu atsakovo priskėjimas fiziniu darbu prie gyvenamojo namo statybos ir rekonstravimo darbų atlikimo suponuoja, kad ginčo neklinojamasis turtas turėtų biti pripažintas bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje (jos 85–87 punktai) taip pat neatsakė į ieškovės apeliacinio skundo argumentus, susjiusius su ekspertinio tyrimo išvadornis, pagrindži
- Bylą nagrinėję teismai pažeidė bylinėjimosi išlaidų paskirstymą reglamentuojančias CPK normas.
  - 1. Pirmosios instancijos teismas atsisakė priteisti ieškovei 500 Eur už atstovavimą tyrime pagal 2019 m birželio 26 d. pareiškimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo, motyvuodamas tuo, kad atstovavimas ikiteisminiame tyrime yra nesusijęs su nagrinėjama civiline byla ir ieškinio dalyku. Ieškovė laiko, kad tokia teismo išvada yra nepagrista; teiga, kad ji buvo priversta kreiptis į ikiteisminio tyrimo įstaigą, nes pagristai manė, jog. vykdant teismo 2019 m vasario 22 d. nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (ja, be kita ko, buvo nustatyta laikma atsakovo bendravimo su vaikais tvarka), 2019 m birželio 22 d. vykusio atsakovo sustikimo su vaikais metų jo atliktuose veiksmuose galimai buvo nusikalstamos veikos požymių. Ši teismo nutartis buvo primta šios byloje priimtą nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo bendraudamas su vaikais, todėl akivaizdu, kad aptaramos ieškovės išlaidos advokato pagalbai apmokėti pagal 2019 m birželio 26 d. pareiškimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo yra būtinos, pagristos ir susijusios su šia byla bei jos dalyku (CPK 88 straipsnio 1 dalies 10 punktas).
  - Pirmosios instancijos teismas taip pat netenkino ieškovės prašymo priteisti jai 1500 Eur už ekspertinio tyrimo parengimą, nurodydamas, kad šiuo tyrimu jis, priimdamas sprendimą, nesiremia, dėl tokio tyrimo atlikimo šalys nebuvo sutarusios, todėl nėra pagrindo šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti š atsakovo. Ieškovė laiko, kad tokia teismo išvada yra nepagrista; teigia, jog teismas visiškai nepagristai ignoravo ekspertini tyrimą, nes šis irodymas yra leistimas ir patikimas, jo išvados nenuginčytos ir nepaneigtos jokiais kitais irodymais, todėl teismas turėjo juo vadovautis. Ekspertinis tyrimas buvo atliktas po to, kai teismas atmetė ieškovės prašymą dėl nekilnojamojo turto vertės nustatymo ekspertizės skyrimo, be kita ko, nurodydamas, kad pirmiausia ieškovė turėjo pateikti į bylą turto vertinimo ataskaitą. Šalių santykiai konfliktiški, atsakovas nesutikos uekspertizės skyrimu, atsisakė leisti ekspertini aparibojo ieškovės teisės, sikinti įrodyti bylai svarbias aplinkybes, rinkti bylai reikšmingus įrodymus ir gauti dėl to patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsižvelgiant į tai, ieškovei iš atsakovo turėjo būti priteistas 1500 Eur išlaidų, sumokėtų už ekspertinio tyrimo parengimą, atkonimos atlyginimas
  - 3. Apeliacinį skundą šioje byloje buvo pateikęs ir atsakovas. Ieškovė pateikė į bylą įrodymus (2022 m. rugpjūčio 31 d. sąskaitą už teisines paslaugas Nr. 0158 ir 2022 m. rugsėjo 7 d. mokėjimo nurodymą), patvirtinančius, kad jį, be kita ko, patyrė 600 Eur bylinėjimosi šlaidų utva advokato pagalbą rengiant atsiliepimą jatsakovo apeliacinį skundą, Apeliacinės instancijos teisimui 2022 m. rugsėjo 8 d. buvo pateiktas prašymas priteisti ieškovei; be kita ko, ir šių bylinėjimosi išlaidų utvojamimą. Apeliacinės instancijos teisimas atmetė atsakovo apeliacinį skundą, attinkama ši nutarties dalis buvo printa ieškovės raudai, todėl apeliacinės instancijos turėjo priteisti ieškovei iš atsakovo 600 Eur bylinėjimosi išlaidų utva dvokato pagalbą rengiant atsiliepimą į atsakovo apeliacinį skundą attyginimą, tačiau, pažeisdamas CPK 93 straipsnio 1 dalį, to nepadarė. 41.5.3
- 42. Atsakovas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo atmesti kasacinį skundą, priteisti iš ieškovės kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
  - 1. Visas ginčo nekilnojamasis turtas, ieškovės siekiamas pripažinti šalių bendrąja jungtinė sutuoktinių nuosavybė, šiuo metu priklauso atsakovui asmeninės nuosavybės teise pagal 2013 m. birželio 3 d. dovanojimo sutartį Nr. 2343, joje konkrečiai ir aiškiai nurodyta, kad turtą, kuris F. S. ir J. S. priklausė bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise, jie dovanoja savo sūnui atsakovui T. S. asmeninės nuosavybės teise (CK 3.89 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Byloje esančių ir bylą nagrinėjusių teismų išsamiai štirtų bei įvertintų įrodymų visetas, priešingai nei teigai ieškovė, patvirtina, kad ginčo nekilnojamasis turtas buvo iš esmės pagerintas dar iki atsakovui tampant ginčo turto savininku 2013 m. Taigi teismai neturėjo nei faktinio, nei teisinio pagrindo padaryti švadą, kad ginčo turto teomismas buvo atliktas tuo metu, kai ginčo turtas jau priklausė atsakovui, juo labiau negalėjo konstatuoti, jog ginčo turto rekonstrukcija buvo atlikta asmeninėmis (arba bendromis su atsakovu) ieškovės lešomis bei darbu, todėl teismai tinkamai taikė CK 3.89 straipsnio 1 dalies 2 punktą, 3.90 straipsnio 1 daliį ir nenukrypo nuo kasacinio teismo suformuotos šių nuostatų taikymo praktikos.
  - 2. Ieškovė, siekdama įrodyti, kad jos kšomis ir darbu buvo iš esmės pagerintas atsakovo turtas, privalėjo pagrįsti ne tik aplinkybę, kad ji grynino pinigus iš bankomato ar kažką pirko prekybos centruose, kurie verčiasi ne tik statybinių medžiagų pardavinu, tačiau privalėjo leistinomis įrodinėjimo priemonėmis įrodyti išgrynintų lėšų paraudojimą turtui pagerinti. Vien tas faktas, kad ieškovė grynino pinigus, nesant pinigų panaudojimą patvirtinančių įrodynų, pats savaime nepatvirtina ieškovės prisidėjimo prie atsakovo asmeninės nuosavybės esminio pagerinimo. Iš byloje esančių ieškovės banko sąskaitų šrašų matyti, kad ieškovės vienu paėminnu iš sąskaitos dažniausiai išgryninamos sumos būdavo neddelės, t. y. 10–50 Eur, tai leidžia daryti labiau tikėtiną išvadą, jog ieškovės išgryninamos sumos buvo naudojamos įprastiems pragyvenimo poreikiams tenkinti, o ne rekonstrukcijai finansuoti. Prekybos centruose, "Semukai", "Ermitažas" ir "Moki veži" ieškovės išleistos ilin mažos sumos (2009 m sumokėta už prekes iš viso 59,80 Eur, 2010 m 152 Eur, 2011 m. 171 Eur), priešingai nei nurodo ieškovė, patvirtina, kad buvo pirktos ne statybinės medžiagos (visuotinai žinoma, jog jos kainuoja daug daugiau), o galimai buties ar laisvalaikio prekės. Byloje nėra jokių mašytinių duomenų (pagal ki 2015 m. sausio 1 d. galiojusią CK 6.469 straipsnio I dalies redakciją, sutartis, kai dovanojama didesnė kaip penkių tūkstančių litų suma, turėjo būti rašytinės formos), patvirtinančių, kad ieškovės tėvai būtų perdavę (paskolinę, dovanoję) jai kokius nors pinigus, todėl ieškovės tėvų liudijimas, kad jie perdavė ieškovės teignių, jog ji prisidėjo prie esminio atsakovui priklausančio turto pagerinimo.
  - Nuo 2013 m birželio 3 d., kai atsakovo tėvai padovanojo atsakovui rekonstruotą namą, iki santuokos nutrūkimo nebuvo atlikta jokių didesnių (išskyrus įvairių mazgų pataisymą) namo statybos ar remonto darbų. Byloje nepateikta jokių duomenų (išskyrus javirių mazgų pataisymą) namo statybos ar remonto darbų. Byloje nepateikta jokių duomenų (išskyrus pačios ieškovės nurodytus laikotarpius su išvardytais neva šiais laikotarpiais atliktais darbais), patvirtinančių, kad po dovanojimo sutarties sudarymo būtų buvę atlikti kokie nors esminiai ginčo nekilnojamojo turto pagerinima. Pačios ieškovės žodžiu nurodyti laikotarpiai ar ekspertui rastiškai pateikta informacija apie atliktus darbus ir tam tikrus jų atlikimo laikotarpius, nesant byloje jokių kitų įrodymų, kurie patvirtintų šias aplinkybes, laikytini ne irodymais, o deklaratyviais ir niekuo nepagrįstais ieškovės teiginiais, jais negalėjo remtis ne tik teismai, priimdami sprendimus šioje byloje, bet ir ekspertas, atlikęs neva ieškovės kšomis atliktų pagerinimo darbų vertinimą.
  - . Nesant byloje įrodymų, patvirtinančių, kad ieškovė kokiomis nors savo asmeninėmis lėšomis ar bendromis sutuoktinių lėšomis iš esmės pagerino atsakovo asmeninį turtą, įgytą dovanojimo sutarties pagrindu, teismams nebuvo jokio pagrindo tenkinti ieškovės reikalavimą pripažinti atsakovui tėvų padovanotą nekilnojamąjį turtą šalių bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe ar priteisti ieškovei kompensaciją už turto pagerinimą.
  - Nesutiktina ir su ieškovės kasacinio skundo argumentu, kad atsakovo tėvai turėjo įrodyti, jog turėjo pakankamai lėšų namo statyboms. Atsakovo tėvai byloje buvo apklausti kaip liudytojai, todėl, priešingai nei nurodo ieškovė, neturėjo įrodinėjimo pareigos.
  - 5. Liudytojai (atsakovo tėvai), kurie vykdė namo statybos darbus, patvirtino, kad tik kartais, kai buvo reikalinga darbo jėga statybose, jiems padėdavo abu sūnūs (atsakovas ir jo brolis), tačiau jie taip pat patvirtino, kad tik kartais, kai buvo reikalinga darbo jėga statybose, jiems padėdavo abu sūnūs (atsakovas ir jo brolis), tačiau jie taip pat patvirtino, kad tik pagalbą sūnums buvo mokama. Šias aplinkybes patvirtino ir posėdyje apklaustas atsakovo brolis, taip pat pripažino pati ieškovė, nurodydama, kad atsakovo tėvai kelis kartus yra davę atsakovui pinigų už pagalbą statybose. Taigi, sūnaus pagalba tėvui statybose, už kurią atsakovui buvo sumokama, nevertintina kaip patvirtinanti, kad šalys, gyvendamos santuokoje, iš esmės prisidėjo prie namo rekonstrukcijos.
  - 7. Ieškovės kasacinio skurdo argumentas, kad byloje nėra ginčo dėl to, jog 2010 m šalys pradėjo gyventi ginčo gyvenamajame name ir jame gyvendamos vykdė kasaciniame skurde nurodytus rekonstrukcijos, pagerinimo darbus, nėra nei įrodytas, nei logiškai pagrįstas. 2010 m. name nebuvo jokių patogumų (vandens, kanalizacijos, šildymo sistemų), jame tik 2011 m. rugpjūčio mėnesį buvo atlikti elektros instaliacijos darbai, todėl akivaizdu, kad šalys tokiame name negalėjo gyventi, juo labiau su mažu vaiku. Priešingai nei nurodo ieškovė, atsakovo tėvai patvirtino, kad šalys name pradėjo gyventi tik po to, kai buvo atlikta namo rekonstrukcija ir kai šis buvo padovanotas atsakovui, t. y. nuo 2013 m. 42.7
  - 8. Teismams nenustačius aplinkybės, kad ieškovės ar bendromis šalių kšomis iš esmės buvo pagerintas atsakovo asmeninis turtas, nebuvo pagrindo spręsti dėl ieškovei priteistinos kompensacijos dydžio, taigi ir remtis ekspertinio tyrimo išvados duomenimis. Ieškovei neirodžius, kad namas buvo rekonstruotas būtent šalių kšomis arba asmeninėmis ieškovės kšomis ar jos darbu ir kiek konkrečiai turto rinkos vertę padidino atlikta rekonstrukcija, o ne nulėmė visuotinai žinoma aplinkybė, jog nekilnojamo turto kainos nuo 2013 m. iki 2021 m. ypaė padidėjo, ekspertinio tyrimo išvadose nustatyta ginčo nekilnojamojo turto komplekso vidutinė rinkos vertė neturi joktos irodomosios reikšmės. Be to, ekspertas, rengdamas ekspertini įtryima, nenustatė, kada ir kokie statybos darbai ib tuvo atlikti, o vadovavosi silistiniai is iškovės niekuo nepagristais rašytiniais paasikšinimais, nesialiskindamas, kada ieškovės nuruodyti darbai iš tikrųjų buvo atlikti (Nekilnojamojo turto registro išrašo duomenimis, statybos bei rekonstrukcijos darbai atlikti ir įregistruotas namo 100 proc. baigtumas dar 2011 m., o deklaracija apie statybų užbaigimą pateikta 2012 m. kovo 6 d., tuo tarpu ieškovė ekspertui rašytiniuose paaiškinimuose nurodė, kad senoji namo dalis rekonstruota 2013 m. ir kada net iki 2018 m. vyko kiti statybos darbai). Taigi bylą nagrinėję teismi pagrįstai nelaikė ekspertinio tyrimo išvadų patikimų įrodyntų; šis tyrimas neirodo, kad namas buvo rekonstruotas būtent šalių bendromis kšomis, taip pat nepatvirtina, kokie statybos darbai ir kada buvo atlikti, kiek kairavo, kas už juos sumokėjo. Tai sudaro pagrindą vertinti tyrimą kritiškai ir juo nesivadovauti.
  - 9. Iš skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties matyti, kad ji yra motyvuota (teismas, spręsdamas dėl ieškovės reikalavimo pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, atskleidė bylos esmę, išdėstė esminę priežastį, kodėl šis ieškovės reikalavimas yra atmestinas), tik ne taip išsamiai, kaip to norėtų ieškovė, tačiau dėl tokios priežasties teisėta ir pagrista teismo nutartis negali būti panaikinama CPK 329 straipsnio 2 dalies 4 punkto pagrindu. Byloje konstatavus, kad ieškovė neirodė, jog turtas buvo pagerintas bendromis šalių lėšomis, asmeninėms ieškovės lėšomis ar kurio nors iš sutuoktinių darbu, nurodytas ieškovės reikalavimas buvo atmestas, tai lėmė, kad neliko pagrindo detaliai pasisakyti dėl byloje pateikto ekspertinio tyrimo kaip irodymo ir dėl epizodinio atsakovo prisidėjimo prie namo rekonstrukcijos, kuri buvo atlikta dar tuo metų, kai ginčo turtas priklausė ne atsakovui, o atsakovo tėvams.
  - 10. Leškovės atstovavimas ikiteisminiame tyrime pagal jos nepagristą pareiškimą (šis tyrimas atsakovo atžvilgiu buvo nutrauktas) yra visiškai nesusijęs su šia civiline byla. Be to, CPK normos reglamentuoja bylinėjimosi išlaidų atlyginimą tik civiliniame, o ne baudžiamajame procese. Teismas, vadovaudamasis CPK normomis, paskirsto tik tas šalių išlaidas, kurios buvo patirtos nagrinėjant civilinę bylą, o ne baudžiamojo proceso išlaidas. Dėl šių priežasčių ieškovės reikalavimas priteisti 500 Eur išlaidų, patirtų baudžiamojo proceso metu, atlyginimą yra akivaizdžiai nepagristas.
  - 42 11 Ekspertinis tyrimas, už kurio parengimą ieškovė prašė priteisti 1500 Eur atlyginimą, buvo paskirtas ne teismo. Ieškovė savo rizika priėmė sprendimą jį atlikti. Šis tyrimas, atliktas turto pagerinimo vertei nustatyti, yra

nepagristas ir prieštarauja byloje esantiems rašytiniams dokumentams. Ieškovė uždavė klausimus ekspertui nederinusi jų su atsakovu, pateikė ekspertui tikrovės neatitinkančius duomenis apie tam tikrų darbų atlikimo laikotarpius, dėl to ekspertinis tyrimas nėra teisingas ir visapusiškas, o jame nustatytos aplinkybės yra akivaizdžiai netikslios. Teismai ekspertinio tyrimo išvadų nevertino ir nesivadovavo jame nustatytais duomenimis, todėl nėra pagrindo priteisti ieškovei išlaidų, patirtų už jos savarankiškai pasirinkto ir pasamdyto eksperto (specialisto) paslaugas, atlyginimo.

42.12. Apeliacinės instancijos teismui skundžiamoje nutartyje nepriteisus ieškovei 600 Eur bylinėjimosi išlaidų, turėtų advokato pagalbai rengiant atsiliepimą į atsakovo apeliacinį skunda, atlyginimo, ieškovė turėjo galimybę pasinaudoti papildomo sprendimo priėmimo institutu (CPK 277 straipsnio 1 dalies 3 punktas), tačiau to nepadarė. Taigi bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimo neišsprendimas apeliacinės instancijos teisme nėra ir negali būti pagrindas panaikinti iš esmės teisingą ir pagristą teismo procesinį sprendimą.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl asmeninės nuosavybės teise priklausančio turto pripažinimo bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe

- 43. CK 3.89 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustartyta, kad asmenine sutuoktinių nuosavybe pripažįstamas turtas sutuoktiniui dovanotas ar jo paveldėtas po santuokos sudarymo, jeigu dovanojimo sutartyje ar testamente nėra nurodyta, kad turtas perduodamas bendrojon jungtinėn sutuoktinių nuosavybėn.
- 44. Pagal CK 3.90 straipsnio 1 daļ, turtas, kuris yra vieno sutuoktinio asmeninė nuosavybė, gali būti teismo pripažintas sutuoktinių bendraja jungtine nuosavybė, jeigu nustatoma, kad santuokos metu šis turtas buvo iš esmės pagerintas sutuoktinių bendromis lėšomis arba kito sutuoktinio lėšomis ar darbu (kapitalinis remontas, rekonstrukcija, pertvarkymas ir kita).
- 45. Taigi, sprendžiant sutuoktinių giršą dėl turto, priklausančio asmeninės nuosavybės teisė vienam sutuoktiniui, pripažinimo bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, turi būti nustatomos šios teisiškai reikšmingos faktinės aplinkybės: pirmą, kad asmeninis sutuoktiniu turtas buvo pagerintas iš esmės (kapitalinis remontas, rekonstrukcija, pertvarkymas ir kita); antra, kad asmeninis turtas iš esmės pagerintas santuokos metu; trečia, kad iš esmės turtas pagerintas sutuoktinių bendromis lėšomis, kito sutuoktinio lėšomis ar darbu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. sausio 28 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-49/2008; 2011 m. liepos 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-447/2012).
- 46. CK 3.90 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų teisiškai reikšmingų faktų, kurie sudaro pagrindą vieno sutuoktinio asmeninę nuosavybę pripažinti sutuoktinių bendraja jungtine nuosavybe, visumą privalo įrodyti sutuoktinis, reikalaujantis kito sutuoktinio asmeninį turtą pripažinti bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe (CPK 178 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-594-687/2016, 16 punktas).
- 47. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad gyvenamasis namas kartu su kitais nekilnojamojo turto objektais (žemės sklypu ir ūkio pastatu) pagal 2013 m. birželio 3 d. dovanojimo sutartį Nr. 2343 atsakovo tėvų F. S. ir J. S. buvo padovanotas asmeniškai atsakovui. Taigi ginčo turtas žemės sklypas, gyvenamasis namas ir ūkio pastatas yra asmeninė atsakovo nuosavybė (CK 3.89 straipsnio 1 dalies 2 punktas).
- 48. Ieškovė, remdamasi CK 3.90 straipsnio 1 dalimi, prašė pripažinti atsakovui jo tėvų padovanotą nekilnojamąjį turtą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, įrodinėdama, kad: 1) turtas buvo iš esmės pagerintas iš bendrų sutuoktinių lėšų jų santuokos, sudarytos 2007 m. (duomenys neskelbtinii), metu, dar iki šio turto padovanojimo (2013 m.) atsakovui momento; ir kad 2) po turto perleidimo atsakovui jis bendromis sutuoktinių kšomis buvo pagerintas iš esmės.
- 49. Sutiktira su ieškove, kad pagal kasacinio teismo praktiką tretiesiems asmenims priklausančio turto pagerinimas vieno iš sutuoktinių lėšomis, darbu ir (ar) bendromis šeimos lėšomis iki to turto perleidimo kitam sutuoktiniu asmeninės nuosavybės teise momento yra pagrindas pripažinti tokį pagerinimą jungtine sutuoktinių nuosavybė vadovaujantis CK 3.90 straipsnio 1 dalimi (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-173/2012). Tačiau, įvertinus nagrinėjamoje byloje nustatytas faktines aplinkybės, šiuo konkrečiu atveju nėra pagrindo taikyti šią kasacinio teismo suformuluotą taisyklę.
- 50. Byloje nustatyta, kad: 1) ginčo turtas dar iki perleidimo atsakovui buvo pagerintas iš esmės, 2009 m. užbaigus sodo namelio statybos darbus, o 2010–2011 m. pertvarkius sodo nameli ir šalia buvusią malkinę į gyvenamosios paskirties patalpas, 2) turtas pagerintas šalių santuokos metu; 3) turtas perleistas atsakovui 2013 m. jo asmeninės nuosavybės teise su visu esminiu pagerinimu.
- 51. Kitos teisiškai reikšmingos aplinkybės, kurias buvo būtina nustatyti, siekiant ginčo turto pagerinimą pripažinti bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, yra: pirma, ar ginčo nekilnojamasis turtas iš esmės pagerintas dar iki jo padovanojimo atsakovui momento bendromis sutuoktinia (šioo studoktinia (šioo atveju ieškovės) lėšomis ir (ar) darbu; antra, ar po dovanojimo sutarties sudarymo esminis turto gerinimas buvo tesiamas sutuoktinians gyvenant santuokoje ir tai buvo daroma šeimos hendromis lėšomis ir (arba) kito sutuoktinio (šiuo atveju ieškovės) lėšomis ir (ar) darbu. CPK 178 straipsnyje apibrėžta įrodinėjimo pareigos paskirstymo šalimstaisyklė lemia, kad nagrinėjamoje byloje pareiga įrodyti šias aplinkybės teko ieškovei.
- 52. Bylą nagrinėję teismai, štyrę bei įvertinę ieškovės ir atsakovo į bylą pateiktus duomenis (su gyvenamojo namo rekonstrukcijos organizavimu susijusius dokumentus, Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašo kopiją, bankuose ieškovės vardu atidarytų sąskaitų išrašus) ir byloje apklaustų liudytojų (ieškovės ir atsakovo tėvų) parodymus, nusprendė, kad iki perleidimo pagal dovanojimo sutartį atsakovui ginčo turtas nebuvo pagerintas bendromis sutuoktinių arba ieškovės lėšomis ir (ar) darbu, be to, ginčo turtas nebuvo iš esmės gerinamas ir po perleidimo atsakovui. Tuo remlamiesi teismai konstatavo, jog ieškovė byloje neįrodė vienos iš būtinųjų sąbygų tam, kad asmeninis vieno sutuoktinio turtas būtų pripažintas bendraja jungtine sutuoktinių mosavybe, fakto, kad toks turtas šalių santuokos metu buvo iš esmės pagerintas sutuoktinių bendromis lėšomis arba kito sutuoktinio lėšomis ar darbu.
- 53. Ieškovės kasacinio skundo argumentais (tiek dėl CK 3.90 straipsnio 1 dalies nuostatų netinkamo aiškinimo ir taikymo, tiek dėl proceso teisės normų pažeidimo vertinant byloje esančius įrodymus) iš esmės nesutinkama su šia teismų išvada
- 54. Teškové kasaciniame skunde visų pirma teigia, kad ginčo turtas santuokos metu buvo iš esmės pagerinitas. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje nėra ginčo, kad toks esminis ginčo turto pagerinimas buvo atliktas šalių santuokos metu. Teismų sprendimą atmesti ieškovės reikalavimą kaip nepagristą lėmė ne šios turto pagerinimo sąlygos nenustatymas, o nepripažinimas, kad esminiai ginčo turto pagerinimai buvo atlikti bendromis sutuoktinių lėšomis ardarbu.
- 55. Papildomai pažymėtina, kad pačios ieškovės nurodomi duomenys apie ginčo turto gyvenamojo namo ploto ir tūrio esminį (daugiau kaip dvigubai) padidėjimą būtent 2010–2011 m. patvirtina, jog turtas buvo pagerintas iki atsakovui tampant ginčo turto savininku pagal 2013 m. birželio 3 d. dovanojimo sutartį. Todėl, šioje byloje ieškovei siekiant pagrįsti savo teiginį dėl esminio sutuoktinio turto pagerinimo, būtina įrodyti, kad šis pagerinimas buvo atliktas šeimos ar jos asmeninėmis lėšomis ir (ar) jos darbu būtent iki ginčo turto dovanojimo atsakovui momento.
- 56. Iš byloje priimtų teismų procesinių sprendimų turinio matyti, kad, teismų vertinimu, ginčo gyvenamasis namas šalių santuokos metu buvo pagerintas atsakovo fiziniu darbu, ieškovė šios aplinkybės neginčija. Kaip minėta, pagal CK 3.90 straipsnio 1 dalies normos dispozicija, pripažistant vieno iš sutuoktinių (Siuo atveju—atsakovo) asmeninį turtą bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe dėl jo esminio pagerinimo, reikšninga yra būtent kito sutuoktinio (Siuo atveju—iskovės) darbo gerinamt šį turtą aplinkybė. Taigi, atsakovo darbo, padedant savo tėvams pagerinti jiems tuo metu priklausiusį turtą, faktas (be kita ko, byloje esant duomenų, patvirtinančių, jog ginčo turto gerinimas nebuvo pagrindinė atsakovo veikla, jis dirbo samtlomą darbą) nevertintinas kaip aplinkybė, pagrindžianti ginčo turto pagerinimo pripažinimą bendrają jungtine sutuoktinių nuosavybe.
- 57. Ieškovė, tvirtindama, kad atsakovas fiziniu darbu prisidėjo prie namo statybos ir rekonstravimo, o esant galimybei prie turto pagerinimo fiziniu darbu prisidėjo ir ji, nenurodė jokių konkrečių darbų, kuriuos ji ar atsakovas būtų atlikę. Nesant tokių duomenų, bylą nagrinėjusiems teismams nebuvo pagrindo spręsti, kad ieškovės darbai galėtų būti vertinami kaip turto pagerinimai, sukuriantys pagrindą pripažinti jį bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe.
- 58. Nors byłoje yra duomenų, kad ieškovė pagerinant ginčo nekilnojamąjį turtą gavo su darbo santykiais susijusių pajamų, vėliau (gimus vyresniajai dukteriai) motinystės išmokas, tačiau šios aplinkybės nevertintinos kaip turinčios lemiamą įtaką sprendžiant reikalavimo dėl turto pripažinimo bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe pagristumo klausimą. Ieškovė turėjo įrodyti ne tik tai, jog jos nurodytiems pagerinimams atlikti (statybinėms medžiagoms ir apdailos prekėms įsigyti, taip pat atsiskaityti su statybininkais bei specialistais už namui atliktus statybos ir rekonstravimo darbus) ji turėjo pajamų, bet ir tai, jog šias išlaidas ji faktiškai patyrė sumokėdama už pagerinimus.
- apatuos prekeris sigyti, taip pat aistskanytus tautyotinikasi oet specialisats tiz riarnita antakus satyotos ir rekonstravimo darotis) ji turejo pajami, oet ir tai, jog saas saatuas ji aaktiskan patyre stimokedami tu zejagerinimis.

  59. Duomenys, kuriasi ieškovė įrodinėja šeimos ir jos asmeninių lėšų panaudojimą sodo namelio statybos darbams 2009 m. užbaigti ir vėliau (2010–2011 m.) ginčo turtui pagerinti, ji rekonstruojant, yra jos bankų sąskaitų šīrašai, patvirtinantys jos gautą darbo užmokestį, motinystės šimokas, 59,80 Eur, 152 Eur ir 171 Eur (š. viso 382,80 Eur) sumokėjimą atsiskaitant prekybos centruose, senukai*, "Emitažas" ir "Moki veži",bei tam tikro dydžio įvairių piniginių sumų (š. viso 9882 Eur) per visą 6 metų laikotarpi nuo 2009 m. sausio 1 d. ki 2014 m. gruodžio 31 d. šigyminimo faktą, taip pat jokiais kitais duomenimis nepagristi ieškovės paaškinimai apie tėvų jai dovanotas lėšas ir jų panaudojimą godo turtui pagerinti, tačiau siė duomenys neatskeidžia, nei kokiais tikslais faktiskai buvo naudotos nurodytu laikotarpin ieškovės gautos pajamos, nei kokios konkrečiai pie tekty jai dovanotas lėšas ir jų panaudojimos, nei kokios konkrečiai pie tekty jai dovanotas lektas, paraudotos, kadangė esminę reikšmę šiuo atveju turi ne lėšų turėjimo, o jų įsleidimo būtent ginčo turtui pageriniti, aktais atveju turi pagerinima, kurie praistaratija piato turtu pagerinima, kurie praistaratija sio fakto buvimą, vien pajami gavimo jų panaudojimo tam tikrose paraduotivėse aplinkybės nejodo ieškovės finarisnio indėlio gerinata ginčo turtų aplinkybės. Be savo paaškimima piae esmines investicijaas nurodytomis kėšomis į turto pagerinimą, kurie praistaratiga atsakovo paaškimimams, jog ginčo turtas buvo gerintas šimtinai jo tėvų lėšomis ir darbu, ieškovė nepateikė jokių patikimų ir objektyvių rodymų, patvirtinančių, kad pinigai š jos sąskaitos buvo skirti namo statyba ir rekonstrukcijai finansuoti.
- 60. Ieškovė teigia, kad ji įrodinėjo atsakovo turto pagerinimo aplinkybę ir eksperto D. G. (asmens, įrašyto į Lietuvos teismo ekspertų sąrašą) parengtu ekspertiniu tyrimu, tačiau bylą nagrinėję teismai pažeidė CPK 176, 185 straipsnyje įtvirtintas įrodinėjimo ir įrodymų vertinimo taisykles, nes dėl eksperto D. G. parengto ekspertinio tyrimo apskritai nepasisakė.
- 61. Teisėjų kolegija, įvertinusi teismų procesinius sprendimus, nepritaria ieškovės argumentui, kad teismai netinkamai vertino įrodymus. Pirmosios instancijos teismas sprendime aptarė visus įrodymųs ir motyvuotai pasisakė, kodėl vienais iš jų remiasi, o kitus laiko neatitinkamčiais sąsajumo kriterijaus, kuris reiškia įrodymų turinio loginį ryšį su konkrečios bylos įrodinėjimo dalyku (t. y. informacija (faktiniai duomenys), sudaranti įrodymų turini, turi patvirtinti arba paneigti aplinkybes, kurios yra reikšmingos konkrečioje civilinėje byloje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. spalio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-378/2011)). Dėl ekspertinio tyrimo švadų teismas pažymėjo, kad tyrimo metu iš leismės vertintas tik turto vertes pokytis prieš pagerinimą ir po jo. Teismas nusperndė, kad ieškovei neirodžius, jog savo lėšomis prisdėjo prie turto pagerinimo, ir dėl to netenkimati eiškovės reikadvimo dėl kompensacijos priteisimo, kartu nėra pagrindo spręsti dėl ieškovei priteistimos kompensacijos dydžio, taigi ir vertinti bei atsižvelgti į ekspertiniame tyrime padarytas švadas dėl turto vertės. Apeliacinės instancijos teismos, tikrindamas pirmosios instancijos teismo atliktu įrodymų vertinimu ir prieitomis švadomis.
- 62. Teismai pagrįstai nesuteikė ieškovės pateiktam ekspertiniam tyrimui aukštesnės įrodomosios galios, o pasisakė apie jo įrodomąją reikšmę kitų įrodymų kontekste, kadangi vien aplinkybė, jog ieškovės teismui pateiktas dokumentas yra parengtas specialisto, įrašyto į teismo ekspertų sąrašą, nereiškia šio įrodymo didesnės įrodomosios galios. Atkreiptinas dėmesys, kad net ir tuo atveju, jei būtų paskirta teismo ekspertizė, eksperto išvada teismui neturėtų privalomosios galios ir būtų įvertinama pagal vidinį teisėjo įsitikinimą, pagrįstą visapusišku, įšsamiu ir objektyviu byloje esančių įrodymų štyrimu (CPK 218 straipsnis).
- 5. Ivertinas nagrinėjamoje byloje atlikto ekspertinio tyrimo atlikimo metodiką ir turinį, pažymėtina, kad ekspertinis tyrimas neatitinka įrodynų sąsajumo su byloje nustatytomis aplinkybėmis kriterijaus, nes nepagrindžia aplinkybių, kurias siekia įrodyti ieškovė, o būtient kad ji iki 2013 metų savo darbu ir (ar) kšomis ar (ir) šeimos kšomis prisidėjo prie ginčo turto esminio pagerinimo. Nors tyrime nurodyta, jog ekspertas naudojosi statybinių medžiagų ir darbų dokumentas, tačiau pirminių dokumentų, rodančių kokius nors namo pagerinimo darbus, tarp tyrimo priedų nėra. Aptariamo ekspertinio tyrimo išvados buvo parengtos vertinant iš esmės tik pačios ieškovės nuožiūra pateiktą informaciją dėl ginčo turto pagerinimo laikotarpių, atliktų konkrečių darbų ir jų apimties. Tik remlamasis pačios ieškovės nurodyta informacija ekspertas laikė, jog pagerinima iatlikti 2009 m. spalio 1 d. 2013 m. birželio 3 d. 2019 m. sausio 7 d. laikotarpiais, nepagrįsdamas, kokie duomenys šiuos laikotarpius patvirtina, taip pat faktiškai netyrė, kokie konkretūs statybos ar rekonstrukcijos darbai atlikti, kada, kas ir kokiomis lėšomis juos atliko.
- 64. Pažymėtina, kad ieškovės pateikto ekspertinio tyrimo išvados dėl turto vertės padidėjimo galėtų būti reikšmingos ir turėtų būti vertinamos tik tuo atveju, jeigu kitų bylos duomenų pagrindu būtų pasitvirtinę ieškovės teiginiai tiek dėl pagerinimų atlikimo laikotarpių, tiek dėl darbų atlikimo bendromis šeimos ar asmeninėmis ieškovės lėšomis bei darbu ir būtų sprendžiamas šio turto padalijimo šalims (t. y. kompensacijos dydžio ieškovei už atsakovui natūra tekusią ieškovei priklausančią 1/2 turto dalį priteisimo) klausimas. Tačiau, netenkinus ieškovės reikalavimo dėl turto pagerinimo pripažinimo bendraja jungtine nuosavybe, bylą nagrinėjusiems teismams nebuvo pagrindo analizuoti duomenis anie atliktu pagerinimų verte
- 65. Ieškovė taip pat nurodo, kad būtent atsakovas turi įrodyti, jog jis ir jo tėvai turėjo lėšų namui rekonstruoti. Minėta, kad, pagal bendrąją įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklę, kiekviena šalis turi įrodyti aplinkybęs, kuriomis remiasi (CPK 178 straipsnis). Šiuo atveju būtent ieškovė įrodinėjo aplinkybę, kad ginčo nekilnojamasis turtas buvo gerinamas tiek bendromis sutuoktinių, tiek jos asmeninėmis lėšomis, todėl, atsižvelgiam į nurodytas įrodinėjimo taisykles, kasacinio skuudo pozicija, kad atsakovas nepaneigė fakto, jog ješkovė šgymintaja namo statybai ir rekonstrukcijai finansuoti, ir tai, kad atsakovas turi įrodyti, jog jis ir jo tėvai turėjo lėšų namui rekonstruoti, neatitinka teisinio reglamentavimo dėl ieškovės pareigos įrodyti faktinį ieškinio pagrindą, todėl yra nepagrista.
- 66. Apibendrindama šdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai padarė pagristą išvadą, jog ieškovė šioje byloje neįrodė, kad ginčo turtas, atsakovo igytas jo asmeninės nuosavybės teise, ieškovės nurodytais aktualiais laikotarpiais (tiek iki to momento, kai atiteko atsakovui, tiek po turto perleidimo) buvo pagerintas bendromis šeimos lėšomis, asmeninėmis ieškovės lėšomis ar darbu (CPK 12, 178 straipsniai), todėl, nenustatę vienos iš būtinųjų sąlygų CK 3.90 straipsnio 1 dalies nuostatoms taikyti, pagristai, nepažeisdami šios teisės normos, nepripažino ginčo turto bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe (CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktas).

Dėl kasacinio skundo argumentų, susijusių su kompensacijos ieškovei už pagerintą turtą priteisimo klausimo tinkamu išsprendimu

- 67. Formuodamas teismų praktiką dėl CK 3.90 straipsnio 1 dalies taikymo, kasacinis teismas yra nurodęs, jog byloje nustatęs turto pagerinimo, bet ne esminio, atlikto santuokos metu, faktą, teismas turi spręsti kompensacijos priteisimo klausimą. Tais atvejais, kai vienas sutuoktinis savo asmeninėmis (ar (ir) bendromis santuokinėmis) kšomis ar darbu prisideda prie daikto pagerinimo, tačiau toks pagerinimas nėra esminis ir nesukuria pagrindo pripažinti teisę į turto bendrają jungtinę nuosavybę, jam gali būti kompensuojama už daikto pagerinimus. Toks sutuoktinio, prisidėjusio prie kitam sutuoktiniui asmeninės nuosavybės teise priklausančio turto pagerinimo, teisių gynimo būdas reiškia sutuoktinių turtinių interesų pustausvyvos atkūrimą ir neleidžia vienam iš jų nepagrįstai praturtėti kito sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-449-687/2018, 32 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
- 68. Ieškovė kasaciniame skunde argumentuoja, kad bylą nagrinėję teismai nepagristai nepriteisė jai 27 707,29 Eur kompensacijos už faktiškai atliktus turto pagerinimus, nes, remiantis pirmiau pacituotu kasacinio teismo šaiškinimu, teismai, nepripažinę ginčo turto bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe tuo pagrindu, kad pagerinimas nebuvo esminis, privalėjo tenkinti alternatyvų ieškovės reikalavimą priteisti kompensaciją.

- . Apibendrinus ieškovė teigia, kad ji turi teisę į kompensaciją už sutuoktinio turto pagerinimą, kai jis nėra esminis ir todėl nėra pagrindo šį turtą pripažinti bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, net ir tuo atveju, jei turto pagerinimas atliktas ne jos asmeninėmis lėšomis ar darbu arba (ir) šeimos lėšomis. Su šiuo ieškovės argumentu nėra pagrindo sutikti.
- Kaip jau minėta, ieškovė turi teisę į sutuoktinio asmenine nuosavybės teise valdomo turto dalį, tik jei įrodo CK 3.90 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas (turtas, kuris yra vieno sutuoktinio asmeninė nuosavybė, gali būti teismo pripažintas sutuoktinių bendraja jungtine nuosavybe, tik jeigu nustatoma, kad santuokos metu šis turtas buvo iš esmės pagerintas sutuoktinių bendronis kšomis arba kito sutuoktinio lėšomis ar darbu (kapitalinis remontas, rekonstrukcija, pertvarkymas ir kita)). Kompensacija, kaip vienas iš atidalijimo iš bendrosios jungtinės nuosavybės būdų, taikoma tada, kai prisidėjimas prie vieno sutuoktinio asmenine nuosavybės teise valdomo turto pagerinimo yra ne toks esminis, kad būtų proporcinga šį turtą atidalyti natūra, tačiau ir šis gynimo būdas taikomas tik nustačius CK 3.90 straipsnio 1 dalyje aptartas sąlygas.
- Taigi, sprendžiant klausimą dėl kompensacijos priteisimo, yra svarbu nustatyti turto pagerinimo atlikimo santuokos metu kito sutuoktinio asmeninėmis lėšomis, darbu ar bendromis sutuoktinių lėšomis aplinkybę. Tik byloje nustatęs tokio turto pagerinimo faktą, tačiau neįvertinęs šio pagerinimo kaip esminio, teismas sprendžia aptariamos kompensacijos priteisimo kitam sutuoktiniui klausimą.
- 72. Bylą nagrinėję teismai nenustatė (kaip pirmiau šioje nutartyje išdėstytais argumentais pripažinta, pagrįstai) sutuoktinių bendrų arba kito sutuoktinio (ieškovės) asmeninių lėšų ar darbo panaudojimo turtui iš esmės pagerinti aplinkybės ir būtent dėl to nepripažino ginčo turto bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe.
- Nenustačius būtinujų CK 3.90 straipsnio 1 dales taikymo sąlygų, taigi ir ieškovės teisės į dalį atsakovui priklausančio turto, nėra pagrindo spręsti ir dėl gynimo būdo kompensacijos forma taikymo. Tuo remdamasi teisėjų kokegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai pagrįstai nesprendė kompensacijos už nekilnojamojo turto pagerinimą priteisimo klausimo, tinkamai taikė CK 3.127 straipsnio 3 dalį, nenukrypo nuo šios nutarties 67 punkte nurodytos kasacinio teismo praktikos.

Dėl kasacinio skundo argumentų proceso teisės normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, pažeidimo klausimu

- Kasaciniame skunde ieškovė ginčija bylą nagrinėjusių teismų išvadas dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo. Pirmosios instancijos teismas, nurodęs, kad atstovavimas ieškovei pagal jos pareiškimą pradėtame ikiteisminiame tyrime yra nesusijęs su nagrinėjama civiline byla ir ieškinio dalyku, atsisakė paskirstyti ieškovės patirtas advokato pagalbos atstovaujant jai ikiteisminiame tyrime išlaidas, o ieškovės užsakymu rengtos eksperto išvados išlaidų nepaskirstė, nes ja nagrinėjamoje byloje nebuvo remtasi. Apeliacinės instancijos teismas pripažino šias pirmosios instancijos teismo išvadas pagrįstomis.
- Pagal CPK 79 straipsnio 1 dalį bylinėjimosi išlaidas sudaro žyminis mokestis ir išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu. Išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu, reglamentuoja CPK 88straipsnio. Šio straipsnio 1 dalies 10 punkte nustatyta, kad prie išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu, priskiriamos kitos būtinos ir pagrįstos išlaidos. Šis sąrašas nėra baigtinis, nes šio straipsnio dešimtajame punkte įtvirtinta teismo diskrecija su bylos nagrinėjimu susijusiomis išlaidomis pripažinti ir kitas išlaidas, atitinkančias minėtame punkte įtvirtintus kriterijus.
- Kasacinis teismas, aiškindamas CPK 88 straipsnio 1 dalies 8 punktą (aitinikantį šiuo metu galiojančio CPK 88 straipsnio 1 dalies 10 punkto redakciją), yra pažymėjęs, kad teismas, vadovaudamasis įstatymu bei teisingumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijais, gali išlaidomis, susijusiomis su bylos nagrinėjimu, pripažinti ne tik tas išlaidas, kurios tiesiogiai išvardytos CPK 88 straipsnio 1 dalies 1–7 punktuose, bet ir kitas su bylos nagrinėjimu susijusias išlaidas. Tam, kad įstatyme tiesiogiai neišvardytos išlaidos galėtų būti pripažintos išlaidomis, susijusiomis su bylos nagrinėjimu, jos turi attikti abi CPK 88 straipsnio 1 dalies 8 punkte nustatytas sąlygas, t.y. jos turi būti būtinos ir pagristos. Ar turėtos išlaidos buvo būtinos, sprendžiama pagal tai, ar asmuo neišvengamai turėjo daryti šias išlaidas dėl bylos nagrinėjimo, ar nebuvo imanoma apsieti ir be ju, ar išlaidos nėra perteklinės ir neprotingos. Išlaidų pagristumo sąlyga reiškia, kad turėtas išlaidas būtina įrodyti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m kovo 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-104/2009).
- Pospenio spyga roskus, acu unicus sukata outura protytu (Lecutovs zurscentostojo restini 2007 in 80v0 10 d. Illuarius Crimineje Dyloje Nr. 58-5-104/2009).

  Teisėjų kolegijos vertinimu, ieškovės prašomos atlyginti 500 Eur išlaidos advokato pagalbai už atstovavimą pagal jos pareiškimą pradetame ikiteisminiame tyrime, nors jos ir pagrįstos rašytiniais įrodymais (t. y. mokėjimo dokumentais), neatitinka CPK 88 straipsnio 1 dalies 10 punkte įvirtinto ir kasacinio teismo praktikoje aptarto išlaidų buvimo susijusių su bylos nagrinėjimu kriterijaus. Ješkovės nurodytos aplinkybės (kad ji buvo priversta kreiptis į ikiteisminio tyrimo įstaiga, nes pagrįstai manė, jog, vykdant teismo 2019 m. vasario 22 d. nutarti dėl laikinių apsaugos priemonių taikymo, kuria buvo nusikais metu jo atliktuose veiksmuose galimai buvo nusikaistamos veikos požymių) nesudaro pagrindo išvadai dėl aptariamų įšlaidų priskyrimo prie bylinėjimosi išlaidų, kurių atlyginimas priteistinas iš kitos šalies pagal CPK 88 straipsnio 1 dalies 10 punktą. Nurodytos aplinkybės niekaip nėra susijusios su šioje byloje pareikštais reikalavimais, aptariamų atstovavimo išlaidų teiskovė patyrė ne šios civilinės bylos, o jos pareiškimo pagrindu pradeto ikiteisimino tyrimo, taigi visai kito, proceso metu, todėl šios ieškovės išlaidos pagrįstai teismų nebuvo įvertintos kaip patenkančios į kitų būtinų ir pagrįstų išlaidų teisinę kategoriją CPK 88 straipsnio 1 dalies 10 punkto prasme.
- Ieškovė kasacinio skundo argumentus dėl bylinėjimosi iškidų paskirstymą reglamentuojančių proceso teisės normų pažeidimo taip pat grindžia tuo, kad bylą nagrinėję teismai nepagristai nepriteisė jai iš atsakovo 1500 Eur išlaidų, sumokėtų ekspertui už ekspertinio tyrimo parengimą, atlyginimo.
- Šis ieškovės prašomas priteisti bylinėjimosi šikuitnai susijęs su bylinėjimosi šikaidomis dėl ieškinio reikalavimų pripažinti ginčo nekilnojamąjį turtą bendrąją jungtine sutuoktinių nuosavybe ir nustatyti ieškovei priteistinos kompensacijos už atsakovui atiteksiančią šio turto dalį natūra arba už jos atliktus šio turto pagerinimus dydį. Šių reikalavimų pagrindu nurodytos aplinkybės, ieškovės jrodinėtos, be kita ko, ir ekspertinio tyrimo švadomis, nepasivirtino. Ekspertinis tyrimas atliktas ieškovės iniciatyva, taigi ir rizika dėl patiriamų šlaidų, kad šios nebūtinai bus atlygintos. Be to, pirmosios instancijos teismui netenkimus ieškovės reikalavimo dėl atsakovo asmeninės mosavybės pripažinimo bendrąja jungtine sutuoktinių muosavybė, nebuvo poreikio spręsti dėl ieškovės prašomų priteisti kompensacijų dydžių, taigi ir vadovautis būtent šiems dydžiams pagrįsti ieškovės savarankiškai pasitelkto eksperto atliktu tyrimu.
- Teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai pagrįstai, nepažeisdami bylinėjimosi išlaidų paskirstymą reglamentuojančių proceso teisės normų, nusprendė nepaskirstyti ieškovės ikiteisminiame tyrime turėtų ir už eksperto išvados parengimą patirtų bylinėjimosi išlaidų
- 81. Ieškovė kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė CPK 93 straipsnio 1 dalį, nes nesprendė bylinėjimosi išlaidų, ieškovės patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo klausimo.
- 82. CPK 93 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą.
- Pagal bylos procesinį rezultatą apeliacinės instancijos teisme, tiek atsakovo, tiek ieškovės teikti apeliaciniai skundai, kiek jie susiję su šalių santuokos nutraukimu, buvo atmesti. Atsižvelgdamas į tai, apeliacinės instancijos smas nurodė, kad tokiu atveju šalims nėra atlyginamos jų apeliacinės instancijos teisme patirtos bylinėjimosi šlaidos (CPK 93 straipsnio 1 dalis). Tačiau iš bylos duomenų matyti, kad abi šalys buvo pateikusios atsiliepimus į viena kitos apeliacinį skundą.
- 84. Ieškovė 2022 m. rugsėjo 8 d. pateikė teismui prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų, jos patirtų apeliaciniame procese, atlyginimo, taip pat šias išlaidas patvirtinančius dokumentus (2022 m. rugsjūčio 31 d. sąskaita už teisines paslaugas PS Nr. 0158 ir 2022 m. rugsėjo 7 d. mokėjimo nurodymas Nr. 37), iš jų matyti, kad už atsiliepimo į apeliacinį skundą parengimą ji sumokėjo 600 Eur.
- Atsakovas, tiek teikdamas apeliacinį skundą, tiek atsiliepimą į ieškovės apeliacinį skundą, prašė priteisti iš ieškovės jo turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, tačiau nepateikė jokių duomenų apie atstovavimo rengiant atsiliepimą į apeliacini skunda išlaidas.
- Taigi, apeliacinės instancijos teismas, byloje esant duomenims apie ieškovės patirtas 600 Eur bylinėjimosi išlaidas, susijusias su atsiliepimo į atsakovo apeliacinį skundą parengimų, dėl attinkamos bylos dalies priėmęs sprendimą ieškovės naudai (atsakovo apeliacinis skundas atmestas), turėjo teisinį (CPK 79 straipsnio 1 dalis, 88 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnio 1 dalis, 98 straipsnio) ir faktinį (byloje buvo pateiktas ieškovės prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidų už advokato pagalbą rengiant atsiliepimą į atsakovo apeliacinį skundą attyginimą ir irodymai, patvitinantys šias išlaidas) pagrindą spręsti dėl 600 Eur, kuriuos ieškovė sumokėjo už atsiliepimo į atsakovo apeliacinį skundą parengimą, ieškovei iš atsakovo priteisimo. To nepadaręs, apeliacinės instancijos teismas pažeidė CPK 93 straipsnio 1 dalies nuostatas.
- Teisėjų kolegija, įvertinusi ieškovei suteiktas teisines paskaugas, jų rūšį ir už šių paskaugų suteikimą teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 ir Lietuvos advokatūros d. raštu Nr. 141 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (toliau – Rekomendacijos) 8.11 punkte nustatytą maksimalų dydį, kuris gali būti priteisiamas išsprendus turėtų išlaidų advokato pagalbai apmokėti paskirstymo klausimą, pripažįsta ieškovės teisę į jos turėtų 600 Eur išlaidų advokato pagalbai apeliacinės instancijos teisme apmokėti atlyginimą.

Dėl bylos procesinės baigties ir bylinėjimosi išlaidų

- Pirmiau išdėstytų argumentų pagrindu konstatuotina, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teisma tinkamai aiškino ir taikė kasaciniame skunde įvardytas materialiosios teisės normas, reglamentuojančias asmenine nuosavybe esančio vieno sutuoktinio turto pripažinimą bendrąja jungtine nuosavybe, nepažeisdami įrodymų vertinimo taisyklių, padarė teisingas, byloje įvertintų įrodymų visuma pagrįstas išvadas, kurios nulėmė ieškinio reikalavimo pripažinti ginčo turtą bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe nepagrįstamą. Taigi, teisėjų kolegija, teisės taikymo aspektu patikrinusi apskųstą apeliacinės instancijos teismo nutartį, kuria pirmosios instancijos teismo sprendimas iš esmės paliktas nepakeistas, konstatuoja, kad ją, kiek jį susijusi su pirmiau nurodyto ieškinio reikalavimo išsprendimu, naikintia rakeit remiantis kasacinio skundo argumentais nėra teisinio pagrindo, tačiau, konstatavus bylinėjimosi išlaidų paskirstymą reglamentuojančia proceso teisės normų pažeidimą, keistina apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis, susijusi su bylinėjimosi išlaidų apeliacinės instancijos teisme atlyginimo klausimo išsprendimu, nurodant, kad ieškovės naudai iš atsakovo priteisiama 600 Eur bylinėjimosi išlaidų apeliacinės instancijos teisme atlyginimo (CPK 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 2 punktas, 3 dalis).
- Ieškovė ir atsakovas prašo priteisti bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą.
- Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad šioje byloje ieškovės kasacinis skundas tenkintas tik dėl advokato pagalbos išlaidų rengiant atsiliepimą į atsakovo apeliacinį skundą atlyginimo priteisimo, konstatuoja, jog šioje byloje isacinis skundas iš esmės atmestas, todėl laikytina, kad ieškovė neįgijo teisės į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą teikiant kasacinį skundą dėl apeliacinės instancijos teismo priimtos nutarties, kuri iš esmės paliekama nepakeista.
- Pagal CPK 93 straipsnio 1 dalies ir 98 straipsnio nuostatas išlaidos advokato pagalbai apmokėti atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas. Netenkinus ieškovės kasacinio skundo, spręstinas klausimas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo atsiliepimą į kasacinį skundą surašiusiai šaliai. Atsakovas prašo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą už atsiliepimo į ieškovės kasacinį skundą surašymą. Jis surnokėjo advokatui 2000 Eur už atsiliepimo į kasacinį skundą surašymą (2023 m. kovo 12 d. sąskaita faktūra RP Nr. 23/0312, 2023 m. kovo 12 d. pinigų priėmimo kvitas LAT Nr. 241727). Tai neviršija Rekomendacijų 7 ir 8.14 punktuose nurodyto rekomenduojamo priteisti užmokesčio, todėl, netenkinus ieškovės kasacinio skundo, iš jos priteistina atsakovui 2000 Eur bylinėjimosi kasaciniame teisme išlaidų atlyginimo.
- 92. Kasaciniame teisme pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, nebuvo rengiama, todėl šių išlaidų atlyginimo klausimas nesprendžiamas (CPK 96 straipsnio 6 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 362 straipsnio 1 dalies,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 18 d. nutarties dalį dėl bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo pakeisti, papildomai nurodant priteisti iš atsakovo

T. S. (a. k. (duomenys neskelbtini)) ieškovės I. S. (a. k. (duomenys neskelbtini)) naudai 600 (šešis šimtus) Eur bylinėjimosi apeliacinės instancijos teisme išlaidų attyginimo.

Kitas Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. spalio 18 d. nutarties dalis palikti nepakeistas.

Priteisti atsakovui T. S. (a. k. (duomenys neskelbtini)) iš ieškovės I. S. (a. k. (duomenys neskelbtinii)) 2000 (du tūkstančius) Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, attyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Artūras Driukas

Agnė Tikniūtė

Jūratė Varanauskaitė